

Nytt från VÄRMLANDS SLÄKTFORSKARFÖRENING 1990:3

MEDLEMSBLAD FÖR VÄRMLANDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Augusti 1990

Redaktör: Bernhard Granholm

Årgång 7

För den som sjöledes eller med bantåg eller annorledes nalkas **Vesterås**, det gamla, på historiska minnen från Engelbrekts- och Vasatiderna så rika, höfdinga- och biskopsätet på Mälarens norra strand, ter sig denna kring Svartåns mynning uppväxta stads läge ganska lågländt, och de nära nog enda höga föremål, som der tilldraga sig åskådarens uppmärksamhet, äro Domkyrkans härliga tornspira och det åldriga slottet med länscellfängelset och lazarettet till närmaste grannar. Gammalt folk, som icke under en längre årsföljd besökt staden skall finna densamma, åtminstone delvis, betydligt förändrad, utvidgad och förskönad, ja, flerstädes knappt igenkännlig. Under århundradets första hälft syntes der allt gå i stilla lunk, men efter femtiotalet och stadsfullmäktigeinstitutionens uppkomst har staden tagit raska och stora steg framåt, hvarom jernväg, vattenledning, hamnesplanad, de tre malmarne, Norr-, Öster- och Vesterholm, Vasaparken, Stadsparken, de begge stora Vestmanniabyggnaderna, Allmänna svenska elektriska aktiebolagets ståtliga byggnadskomplex, jämte andra på senare åren tillkomna industrianläggningar bära vittne.

Stockholm i November 1899. ⇒

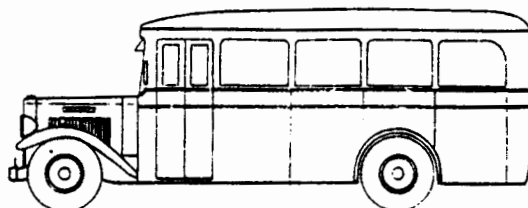
3

L. W. Ahlén

(Ur DJÄKNEBERGET VID VESTERÅS, 1900).

VI ÄRNA ICKE NALKAS VÄSTERÅS VARE SIG SJÖLEDES ELLER MED BANTÅG - VI GÖRA DET ANNORLEDES MEDELST OMNIBUS. SE NOTIS I BLADET! ⇒ 4

Volvobuss från 1932, 19 sittplatser ⇒ chassie LV 72, kaross SKV, 6-cyl bensinmotor.

UR MEDIO FR SVENSKA SPÄRVÄGSSÄLLSKAPET - NR 5 1973

STYRELSEN FÖR VÄRMLANDS SLÄKTFORSKARFÖRENING

ORDFÖRANDE

Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
667 00 FORSHAGA
Tel 054-727 54

VICE ORDFÖRANDE

Ingrid Johansson
Värmskog Sättra
671 95 KLÄSSBOL
Tel 0555-308 80

SEKRETERARE

Annette Stenbäck
Häggdalsvägen 5
683 03 N RÅDA
Tel 0563-604 54

KASSÖR

Stig Jonasson
Drevstagatan 49A
681 00 KRISTINEH:N
Tel 0550-171 09

LEDAMOT

Eivor Lantz
Lindersvägen 20
663 02 HAMMARÖ
Tel 054-257 27

LEDAMOT

Bo Cider
Skolgatan 12
660 60 MOLKOM
Tel 0553-103 78

LEDAMOT

Sonja Petersson
Ölmegeatan 9A
652 30 KARLSTAD
Tel 054-11 94 11

SUPPLEANT

Janet Leffler
Trumberget 5
663 00 SKOGHALL
Tel 054-237 11

SUPPLEANT

Anneli Möller
Lupingatan 9
653 45 KARLSTAD
Tel 054-16 01 25

SUPPLEANT

Gunhild Svensson
Box 8067
650 08 KARLSTAD
Tel 054-314 48

SUPPLEANT

Bertil Swansson
Brunskog
670 30 EDANE
Tel 0570-550 23

REDAKTÖR

Bernhard Granholm
Ljunggatan 39C
664 00 GRUMS
Tel 0555-111 53

ARKIVFÖRVALTARE

Bo Cider
Emigrantregistret
KARLSTAD
Tel 054-15 92 72

ARKIV

Emigrantregistret
Gamla Badhuset
Box 331
651 08 KARLSTAD
Besöksadress:
Strandgatan 4

POSTGIRO

46 96 60-5

VALBEREDNING

Valla Johansson
SÄFFLE
Tel 0533-143 71

Ulla Larsson
EDSVALLA
Tel 054-391 17

John André
KARLSTAD
Tel 054-83 12 40

I N N E H Ä L L

Västerås.....	1, 3
VSF:s styrelse.....	2
Innehållsförteckning. Kommentarer.....	2
SSF:s riksmöte.....	3, 4
Bussresa till Västerås, utställning.....	4
Boktips special Västmanland.....	4
Angeläget från SSF.....	5
Badhusträff den 10 maj.....	7
Forskarprofilen.....	8
Svenska språket.....	9
Låneavgifterna - SVAR.....	10, 14
Läsövning från Leksand.....	11
Kulturförvaltningen i Karlstad.....	11
Papper.....	11
Svensk arkivguide 1988.....	12
Den framtida folkbokföringen.....	12
Arkivproposition.....	13
Arkivtips.....	13
Karta över Värmland, socken- och häradsgänser..	15
Värmlänningar i USA.....	16
Antavlan.....	16
Antavla 3, Olof Jilthage.....	17
Västgötaklimax.....	18
Tjugo handskriftstexter.....	18
Insänt.....	18
Antavla 4, Eivor Lantz.....	19
Boktips.....	20
Efterlysning av arbetsvandrare värmlänningar...	21
"Värmlandsmål" i Göta hovrätt.....	22
Rättelse i medlemsförteckning. Misstag i bladet	23
Säfflebesök.....	23
Hembygdsgårder i Värmland.....	23
Vårdslös omkörning 1729.....	24
Vad är "tvivelaktig kvalitet"?.....	24
Ur blad & FORUM.....	24
Björnfångst i Värmland.....	25
Anor sökes.....	27
Länestatistik i Grums.....	28
Lokalhistoriska dagar i Borås.....	28
Förnamnsstatistik. Notiser.....	28
Höstens program	29
Adresser. Nästa nummer.....	30
Säffle otillgängligt. Säffle får vänta... ..	30
Några viktiga datum.....	30

KOMMENTARER

Nu håller Du alltså nr 1990:3 i handen. En fråga som jag då vill ställa: är det sådant Du önskar ett medlemsblad skall vara? Är avvägningen mellan innehållsdelarna bra? Som släktforskare vill Du naturligtvis ha hjälp i Din forskning. Att direkt ge Dig och övriga läsare namnen på Era anor är omöjligt - det skulle också "stjäla" forskarnöjet från Dig - men att ge anvisning om vägarna till anorna, det tror jag är bladets uppgift.

Skriv och berätta om det är något Du saknar i bladet!

Bernhard Granholm

"När folket vördar sina minnen, bevarar det sig sjelf." Hallristning på Djäkneberget i Västerås.

VÄSTERÅS

Västerås-beskrivningen på sida 1 är inledningen till en beskrivning av **Djäkneberget**. 1899 års text fortsätter: För 40 år sedan fanns der icke annat än moras, enbuskar, ljung, törne och en mager gräsväxt mellan klipporna. På bergets högsta åt sidan vettande krön firades af gammalt Valborgsmessaöften med kanonsalut, brinnande tjärtunnor och fyrverkeri af det åldriga Rudbeckska gymnasiets alumner, de s k djäknarne; och af dem bär berget sitt namn än i dag.

På 1860-talet röjde och planterade kapten Peder Gustaf Sam Lidman i "mora-set" och gjorde det till en vacker park fyllt med minnesmärken, av vilka vi citerat ett par stycken i bladet.

Vinjetten i vänsterspalten på framsidan är från 1967 och prydde omslaget till en karta över Västerås.

I dag är inte Domkyrkans tornspira det enda höga föremål. Staden har bl a begåvats med en 25 våningar byggnad; glastorn står det i turistbroschyren.

I dag har ASEA bytt namn till ABB.

Mycket har hänt sedan handelsplatsen vid Svartåns mynning uppstod - **Västra Aros**, som det senare kom att benämnas.

Slottet, troligen från 1300-talet, inrymmer idag landshövdingbostad och länsmuseum.

RIKSMÖTET

Riksmötet hålls i Rudbeckianska skolan. Den ligger i samma kvarter som Domkyrkan.

Preliminärt program

Lördagen den 29 september.

Kl 10.00 Invigning.

" 10-17 Utställningar.

" 11.00 Nils William Olsson, Florida: Hur man finner sina anförvanter i Nordamerika.

" 12.00 Wolter Ehn, ULMA, Uppsala: ULMA's verksamhet.

" 13.00 Förbundets riksstämma.

" 19.00 Supé med dans i Stadshusrestauranten.

Söndagen den 30 september.

Kl 10-16 Utställningar.

" 12.00 Fil dr Angela Rundquist: Grevinor, friherrimor och fina fröknar på 1800-talet.

" 13.00 Representant från organisationskommittén för folkbokföringen.

" 14.00 F Överlantmätaren Alfred Örbäck: Kartans betydelse för släktforskaren.

Båda dagarna visas på Stadsbiblioteket en utställning om Hülpherska samlingarna.

Asar och Arosbor, en arkeologisk utställning på Läns museet. Öppet lördag och söndag kl 13.00 - 16.00.

* Dialekt och folkmimesarkivet.

ENSKILD MEDLEM HAR NÄRVARO- OCH YTTRANDERÄTT VID RIKSSTÄMMAN

Förminskad delkopia av karta ur boken.

ÖVRIGA ARRANGEMANG REDOVISAS PÅ SID 3

ANGELÄGET

Information från
Sveriges
Släktforskar-
förbund
till medlemsorganisationerna

Rättsmaterial på mikrokort efter kyrkböckerna

Vid årsskiftet 1990/91 beräknas alla rullfilmerna av kyrkböcker vara konverterade till mikrokort (microfiche).

Avsikten är då att man vid SVAR ska övergå till motsvarande arbete med rättsmaterial, d v s domböcker, bouppteckningar mm. Det rör sig om stora mängder arkivalier, totalt t o m mera än de hittills bearbetade kyrkoarkivalierna. Arbetet kommer att ta mycket lång tid och blir nog inte klart förrän en bit in på nästa sekel. Det krävs därför en omfattande planering, och man har inom arkivverket satt igång en sådan.

Inom släktforskarförbundet har vi gjort en sammanställning av de önskemål från forskarkåll, som vi kunnat få fram, och som vi tycker ska beaktas, när planeringen görs. Underlag har till stor del varit en motion (5/89) från Karlskoga-Degerfors Släktforsarklubb till stämman i Sundsvall och den beredning, som styrelsen gjorde inför stämman av motionen. En skrivelse i ärendet överlämnades till riksarkivet i samband med ett sammanträde med SVARs rådgivande nämnd den 1 juni 1990.

Våra framförda önskemål går i korthet ut på följande:

20-25 % av konverteringskapaciteten bör reserveras för andra arkivalier än rättsmaterial, t ex genealogiskt material, som är filmat men som inte finns på mikrokort. Det kan gälla handlingar hos de stora biblioteken, passagerarlistor avseende emigranter (de fullständiga, registren finns redan), domkapitelsarkiv o s v.

Turordningen i vilken objekten tas bör göras så, att arbetet går rationellt och fort. Vi har dock tryckt på, att man bör tänka på att först få fram sådant material, som idag inte är tillgängligt för fjärrlån, d v s inte har köpts in av vederbörligt länsbibliotek. Det gäller bl a juridiska arkivalier för Stockholms, Östergötlands och Göteborgs- och Bohus län samt en del hovrättshandlingar.

Vi förutsätter, att nyfilmning kommer att fortsätta och har här nämnt sådant som register till bouppteckningar mm, bouppteckningar efter 1860, mantalslängder som inte finns filmade tidigare, bl a också sådana som kan finnas i länsstyrelserna handlingar.

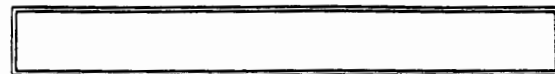
Vi föreslår, att sådant filmat material, som idag

inte är tillgängligt för fjärrlån, och som kommer att hamna långt bak i konverteringskön, eventuellt under en övergångstid görs tillgängligt för fjärrlån på rullfilm.

Vi trycker också på kontroll av läsbarhet och nödvändigheten av att producera register, kataloger o d i takt med arbetet.

Med överlämnandet av skrivelsen till riksarkivet anser förbundsstyrelsen, att motion 5/89 är färdigbehandlad. Men givetvis kommer ärendet även i fortsättningen att bevakas.

Erik Thorell

Intresset sviktade inför SVARs 90-tal

Meningen var, att vårsammanträdet med SVARs rådgivande nämnd skulle äga rum i Ramsele i samband med ett seminarium om SVAR inför 90-talet. Det senare måste dock inställas på grund av alltför få anmälda deltagare.

Nämnden sammanträdde i stället i Stockholm den 1 juni.

SVAR, som numera är en byrå inom riksarkivet, har växt på sistone. I början av 1990 införlivades arbetsplatser i Kramfors, där riksarkivets register över enskilda arkiv matas in i en dator (projektet REA), Junsele, där samma sak händer med brandförsäkringshandlingar (projektet BEDA) och Klimpfjäll (granne med måhända mera kända Stekenjokk och den nedlagda gruvan), där SCBs utdrag ur födelse- vigsel- och dödböcker filmas (projektet MOD). Totalt har SVAR nu omkring 90 anställda.

Utlåningen av mikrokort ökar fortfarande kraftigt (67.000 volymer 1:a kvartalet 1990 mot 33.000 motsvarande kvartal 1989). Målet 200.000 per år uppnås möjligen i år. Närmare 90 % av de utlånade volymerna går till bibliotek, återstoden mest till privatpersoner. Utlåningsadministrationen är numera datoriserad, och när systemet nu börjar bli inkört, ökar personalens kapacitet så, att väntetider borde kunna undvikas. ➡

★★ ANBYTARTRÄFFAR 11/10 & 8/11 ★★

Med det nya budgetåret tillförs SVAR fyra nya, fasta tjänster, vilket är mindre än man hoppats, men ändå givetvis en förbättring. Huvuddelen av personalen är fortfarande tillfälligt anställd och avlönad med arbetsmarknadsmedel, vilket försvårar planering, utbildning o s v.

SVARs databas fullbordas alltmera. Den innebär bl a att SVAR-pärmen (-pärmarna) datoriseras. Det är redan idag möjligt att via en terminal och telefonledning utifrån koppla in sig i basen och söka efter det material som finns i SVARs bestånd. Våra bibliotek har tekniska möjligheter att göra sådan sökning. Men man har ännu inte hunnit klara ut rutiner, frågan om eventuella avgifter o s v. I sammanhanget bör observeras att basen endast ger beståndet av mikrokort vid SVAR, inte kortens innehåll.

Planerna för budgetåret 1990/91 innehåller bl a:

- Databasens användning ska läras ut.
- Marknadsföring ska intensifieras, informationen förbättras.
- Planering för konvertering av de juridiska arkivalierna.
- Produktionen av jackets behöver ses över och effektiviseras.
- Försök ska göras att på nytt få igång registreringsarbeten.
- Forskarsalens framtid ska utredas (för få besökare).

Bibliotekens avgifter för fjärrkort togs upp till diskussion, och det konstaterades, att den nuvarande mycket skiftande avgiftsbeläggningen är otillfredsställande. Det är orimligt att av två grannkommuner den ena tar 20 kr för ett fjärrlån, medan den andra ger samma service gratis. Frågan är emellertid komplicerad, ja rent av "het", eftersom den har med det kommunala självbestämmandet att göra. Nämnden beslöt att föreslå ett samarbete mellan statens kulturråd som representant för biblioteksväsendet och riksarkivet som ansvarig för de filmade arkivalierna med avsikt att söka komma fram till en rimligare lösning av problemet.

Erik Thorell

Behandling av motioner

Punkt 14 på dagordningen

Informationsmaterial om släktforskning för skolbruk. / Motion 1/90

Medelåldern bland medlemmarna i släktforskarföreningarna är i regel hög. Till en del ligger detta i verksamhetens natur. Emellertid måste det vara ett centralt mål för släktforskarföreningar och hembygdsrörelse att bygga upp ett tidigt intresse bland barn och ungdom.

Vissa engagerade lärare har visat att det är möjligt att i undervisningen - tex som fritt valt arbete på gymnasiet - använda sig av släkt- och hembygdsforskning. På så sätt berikas innehållet, samtidigt som eleverna tränas i att relativt självständigt söka och bearbeta historisk information i arkiv och bibliotek. Mindre databaser, tillrättalagda för skolbruk, har börjat utarbetas för användning med hjälp av PC.

Den fortgående minskningen av historieundervisningens timtal på gymnasiet gör initiativ på området mer angeläget.

För att stimulera lärare och elever bör det vara en uppgift för släktforskarförbundet att framställa någon form av informationsmaterial. På kort sikt skulle detta kunna ske i form av en enkel folder, i första hand till gymnasielärare, med konkreta exempel på ämnesval och hänvisningar till befintlig litteratur och annat material. På längre sikt bör det vara möjligt att medverka till att studiematerial för skolbruk tas fram. Kanske kan någon intresserad lärare bland medlemmarna hjälpa till?

Storstockholms Genealogiska Förening föreslår därför:

- att förbundsstyrelsen får i uppdrag att dels utarbeta en kort informationsfolder för lärare, som kan spridas lokalt med medlemsföreningarnas hjälp,
- dels medverka till att ett studiematerial för skolbruk tas fram.

STORSTOCKHOLMS GENEALOGISKA FÖRENING

Förbundsstyrelsen finner frågan om släktforskning i skolan som mycket angelägen. Det finns all anledning att ta fram material för att kunna öka släkt- och hembygdsforskningen på alla stadier inom skolan.

Förbundsstyrelsen föreslår

- att motionen bifalles,
- att stämman uppdrar åt förbundsstyrelsen att även vidta lämpliga åtgärder utöver motionens förslag som kan öka intresset för släktforskning inom skolan.

* VSF:s mötesprogram - sid 29 *

Badhusträff DEN 10 MAJ

Badhusträffen den 10 maj hade ett digert program. Efter idén från Skånes släktforskarförbund hade Lars-Gunnar Sander arrangerat en anbytarträff. Träffens område för denna premiär var Gillbergs härad, omfattande socknarna Glava, Högerud, Stavnäs, Långserud, Gillberga, Värmskog och Svanskog. Dessutom hade två föredragshållare inbjudits. Deras anföranden handlade om häradet.

TORPFORSKNING I GILLBERGA

Ivan Johansson inledde med att berätta om sig själv och sin torpforskning. Hans intresse för torpen hade fötts redan i 5-årsåldern. Då fadern körde i skogen blev han inackorderad hos en torpgumma. I konfirmationsåldern hade han börjat rita kartor över torpen.

Då Ivan Johansson började på allvar med inventeringen fanns en lista med 239 torp. Vid kontroll av listan fann han att ett 40-tal av dessa torp hade fel namn eller låg i andra socknar. Ivans forskning har bestått i besök på platserna där torpen har legat samt samtal med äldre personer. Skogsavverkning har ofta utplånat spåren av torpen.

Vissa torp har haft två eller flera namn. Ivan har dock lyckats lokalisera minst 494 torp - 625 st om man tagit med dubbelnamnen. På senare tid har han arbetat tillsammans med kartspecialisten Erik Ene. Några av torpen går dock ej att hitta. De har ej funnits på någon karta utan nämns enbart i husförhörlängderna.

Till hjälp har han haft en ekonomisk karta från 1880-talet samt den moderna ekonomiska kartan.

LITE TORPHISTORIA

Torpen byggdes i samband med nyodling av myrarna. År 1790 - 1860 fördubblades befolkningstalet i Gillberga från 1985 till 3769. Många unga blev torpare. De blev ofta livegna under de stora gårdarna. S k backstugusittare var inte dagsverksskyldiga. De var ofta hantverkare och bosatte sig närmare bygden.

6 st jordkulor har hittats, men fler har funnits. En jordkula i Hällemysa har restaurerats.

PERSONFORSKNING

Det Ivan Johansson tycker är intressantast är att ta reda på vilka människor, som bott på torpen. Många timmar långt in på natten har han tillbringat på bib-

lioteket i Nysäter. I skolarkivet, i gamla sockenstämmoprotokoll har han funnit många uppgifter. T ex uppgift om hjälp till ett torparpar när varg och björn slagit deras enda ko.

Till skydd mot drag spikade man upp s k Stömne-papp på väggarna. Det blev kraftiga ljudeffekter när det blåste och det berättas att en predikant under väckelsevågen på 1930-talet vid ett husmöte hävdade att det var Den Helige Ande som talade.

FORSKNINGSRESULTAT

Ivans forskning har resulterat i 4 böcker. Bok nr 5 är under arbete och kommer att handla om torpen öster om Byälven utom Björnö.

ALLMÄNT OM GILLBERGA

Den andre talaren var *Peter Olausson*. Peter har släktforskat sedan 1970. Denna forskning omfattar främst Häljebol i Gillberga. Övriga Gillberga samt Stavnäs ingår även. Ett antal antavlor och stamtavlor finns som resultat av detta. I skrift har Peter presenterat detta bl a i GU-bladet 1979:1 samt i Svenska Antavlor 1980:2 & 3, antavla 13, Värmlandsanor. Denna sträcker sig till 1500-talet.

Övrig forskning omfattar bl a Stömne Bruk, säteritorp från 1500-talet och finska invandringen på 1600- och 1700-talen.

NÄMDEMÄNNEN

Peter har intresserat sig speciellt för nämndemännen. Deras existens är belagd i tingsprotokoll från 1460-talet. Under 1600-talet värderades nämndemannaskapet högt. Ämbetet gick i arv i slakten. Så småningom ökade socknens betydelse på bekostnad av häradets, varvid nämndemännens inflytande minskade. Många präster och länsmän har nämndemän i sina anor.

Forskningen om nämndemän finns dokumenterad i en uppsatssamt i Släkthistoriskt FORUM nr 3/1982 "Nämndemännen - bönder och lagskipare".

ANBYTE

Resten av kvällen ägnades åt anbyte. Detta tillgick på samma sätt som beskrivs i Släkthistoriskt FORUM nr 1/1990 i lite mindre skala. Flera av de 25-30 medlemmar, som mött upp hade anknytning till Gillbergs härad.

Röster höjdes för att arrangera liknande träffar för andra härader. □

FORSKAR PROFILEN

CARIN WIDÉN

Hur förvarar du alla avskrifter?

-Alla avskrifter förvaras i pärmar, kronologiskt uppställt. Men alla uppgifter sammanför jag till akterna.

Berätta om dina akter!

-Jag började med en typ av personakter för att på något sätt kunna hålla reda

Som första person under rubriken **Forskarprofilen** låter vi **Carin Widén** framträda. Med benäget tillstånd av författaren hämtar vi reportaget ur **Strödda annotationer nr 1/89:** Hur och varför började du att släktforska? -Det var när jag bodde i Karlskoga 1968. Då var det en präst som ledde släktforskar-

Carins kammare...

När man träder in i Carins kammare öppnar sig nästan himmelrikets portar. I alla fall om man forskar om och i Grythyttan och Hällefors församlingar. När århundradernas dimmor lättar framträder ett rum så fullt med information och kunskap att enkväll i denna värld är som att endast läsa förordet i en avhandling.

I en hylla finns litteratur om Grythyttan och Hällefors och deras hembygd. Man närmar sig försiktigt för att bläddra lite. Titlarna kan man ju anteckna, men tyvärr finns inte många av dessa böcker på stadens bibliotek.

I rummets inre finns ett antal hyllor fulla med kortlådor. Men då hyllorna inte riktigt räckt till, är även golvytan täckt. Dessa kortlådor är de verkliga juvelerna i kronan. I varje kortlåda finns ett flertal blad av typen "personakter". Varje blad eller akt upptar en familj; en man, hans hustru och barn med alla relevanta data. På bladet finns även hänvisningar till föräldrar, ev omgiften samt även barnens giften. Hänvisningar till domböcker kan också förekomma.

Till dessa akter med basuppgifter finns utdrag ur domböcker, dessa utdrag kan gälla allt från familjegräl till anklagelser om lönnbränning.

Carin har även gjort avskrifter av Grythyttan och Hällefors alla födelse, vigsel och dödböcker. Avskrifterna av domböckerna är från år 1653.

Ett exempel på hur ett personkort kan se ut visas på följande sida. Originalstorleken, A5, fick tyvärr inte rum utan är förminskat. Kortet visar Bergsman Johan Johansson, född 1678 i Saxhyttan, Grythyttans församling och avliden 1752 i Lilla Hällsjön, Grythyttan. ➡

kurser. Han var mycket kunnig. Jag var nyfiken på min mammas flicknamn, Biloch, och om vi var valloner.

Se'n blev jag intresserad av andra saker. Jag skrev av alla födelse-, vigsel- och dödböcker för Grythyttan och Hällefors. Ville ha lite mer kött på benen, så jag började även skriva av domböckerna.

kurser?

-Nej, jag vill inte leda folk, jag vill hellre fråga. Men jag är medlem i Värmlands släktforskarförening och sitter som kassör. Och så gick jag två kurser själv för att få lite mer tips, samt att få lära mig att läsa gammal stil lite bättre. / -ME-

på alla personer. I början köpte jag fina kort, A5-format, men det blev för dyrt. Nu skriver jag på de papper jag kan komma över. Men allt detta har jag ju bara gjort för min egen del, som en del i forskningen. En kopia av alla akter finns också i Ludvika, ifall något skulle hända här. Har du varit ledare själv på släktforskar-

⇒ FORSKARPROFILEN Carins kammare...

(s t Johan Nilsson + Maria Persdot)	
Johansson, Johan, Sazhyttan, L Hållsjön, Grythyttan, PS Ekoberg	XI:723-724:3:4
Född 1678 i Sazhyttan	
gift 1708 2/8 med CATHERINA PERSSONTELL Elgöken Grythyttan f 171690 död 1743 11/3 i L Hållsjön	
död 1752 9/10 i Lilla Grythyttan av hetsig feber (dt t Per Andersson + Brita Timansdot)	
Hållsjön, Grythyttan	
BARN (12, 40-30t lever 1752)	
Johan 1710 5/1 i L Hållsjön	död 1789 12/28
T: Johan Nilsson, Sazhyttan, Eric Nilsson, Ekoberg, hu Carin Nilst, Sazhyttan, p Greta Nilst	
Pehr 1712 15/3 "	g m Brita Erndt
T: Olof Carlsson, L Hållsjön, Anders Johansson Sjöberg, hu Greta Håhl, hu Christina Håhl, Heden	
Son 1713 7/10 "	död 1713 10/11/17
TTvå barn	död 1718 15/2
Eric 1715	frölsint, har god vilja
Jacob 1718	g 43 m Maria Jakobsdot
Ingre 1720	
Brita 1724 27/8 " g)	g m Anders Nilsson
Johan 1728 29/11 "	g(1) m Lisa Andersdot
	(2) m Anna Nilst
	(3) m Sara Jonsdot
	g 59 m Anders Persson
	död 1730 9/5
Maria 1728 20 12 "	
Kierstin 1728 20/12 "	
Anna 1731 8/6 "	
DB 485,5 493 519 528 2 ggr 530,5 534 536	
g T. angf. Carlsson rök, hufvudst. karnen, p. g. Olof Carl	

Johan Johansson är vår gemensamma anfader. På Carins antavla fick han nummer XI:723 och på författarens antavla IX:249. Då vi hittat flera gemensamma anor så är vi släkt på ett otal sätt.

Forskar även Du i Grythyttan eller Hällefors? Har Du kanske tappat bort en anhörig i dessa trakter? Eller vill Du kanske av ren nyfiken veta om även Du är släkt?

Kontakta, helst brevledes,

Carin Widén

Kaprifolgatan 24

653 45 KARLSTAD

Marie Esplund

Jag vill tacka Marie för att vi fick använda hennes fina reportage. Utan att ha varit i kontakt med henne tidigare så har vi gjort vår idéskiss till **Forskarprofilen** med delvis samma frågor, som hon ställt till Carin.

Till nästa nummer har vi en profil på gång, men för kommande nummer finns ingen.

Carin har vi ju förmånen att ha på nära håll. Hennes kunnande och samlade material är verkliga en guldgruva./BGm

Vinjetten till **Forskarprofilen** är ritad

av Ingrid Johansson

SVENSKA SPRAKET

Ingvar Dahl i Arvika har sänt oss några artiklar ur tidskriften **Forskning och Framsteg**. I nr 3/86 av denna har **Margareta Westman** och **Per Ivar Vaagland** skrivit **Vad är svenska egentligen?** Vi citerar delar av artikeln:

Om det är någonting svenskar brukar ta för självklart är det svenska språket. Men vad är egentligen svenska?

Flera dialekter - kanske främst gränsdialekter - är sådana att man kan tveka om vad som är svenska och vad som inte är svenska. Det är framför allt i de vidsträckta gränstrakterna mot Norge som det kan vara svårt att avgöra vad för språk som talas. Det finns många gemensamma drag i den norska och den svenska dialekten på varsin sida om gränsen. Det gamla målet i Nordhärjedalen, t ex, hör från dialektforskarens synpunkt närmast ihop med de sydösttröndska målen.

Trots detta är ändå nordhärjedalingarna svenskar med svenska som sitt språk.

En dialekt i Sverige är inte självständig utan inordnad under standardspråket.

SKRIFTSPRÅK GER RIKSSPRÅK

Det som håller samman den svenska språkgemenskapen är standardspråket, rikssvenskan. Svenska består av alla de språkvarianter som är besläktade med rikssvenskan och som fungerar inom den svenska språkgemenskapen. Till den hör också finlandssvenskan, fast med mer självständig ställning än andra varianter.

Förutsättningen för att svenska skulle bli ett självständigt språk var att man utvecklade det svenska skriftspråket. Grunden till det var historisk-politisk: tillkomsten av en självständig svensk stat på 1500-talet.

POLITISKT MAKTMEDEL

Reformationen på 1500-talet var mycket viktig för svenskan som självständigt språk. Den medförde bl a att svenskan övertog det gamla kyrkospråkets roll och fick ersätta latinet.

I och med att nationalstaten gav förutsättningar för att ett självständigt skriftspråk utvecklades, blev just detta skriftspråk ett viktigt enande element i det politiska system som växte fram. Det blev en nationell institution: ett styrmedel och maktmedel för stat och kyrka. Forts nästa nr.

LANEAVGIFTERNA - SVAR

ÖVERKLAGANDET AV KULTURNÄMNDENS
I GRUMS BESLUT

Jag skall här göra en kortfattad sammanfattning av vad som hittills hänt med överklagandet av Grums' kulturnämnds beslut om 10:- kr för lån av mikrokort från SVAR.

FRÅGA TILL BIBLIOTEKSCHEFEN 1990-01-28

28/1 tillskrev jag bibliotekschefen i Grums med begäran om skriftligt svar på varför låneavgiften sedan oktober 1989 var 10:- kr. Jag citerade Håkan Skogsjös artikel FRÅN FILM TILL KORT samt hans ledare Är tantsnusket mer värt än släktforskningen? i Släkthistoriskt FORUM nr 4/89 delvis. HSs citat av förre arkivrådet Nils Nilsson citerade jag i sin helhet. Jag lovade ta in bibliotekschefens svar i NFV (Nytt från).

KULTURNÄMNDENS BESLUT 1990-02-21

Som svar på brevet fick jag ett protokollsutdrag från KNs(kulturnämndens) sammanträde, publicerat i nr 1990:2 av NFV. Ungefär samtidigt fick jag reda på att en ledamot i KN uttalat sig att avgiftshöjningen skulle bero på en portohöjning till kr 22:50.

BESVÄR 1990-03-09

Jag ingav då förvaltningsbesvär till länsstyrelsen i Karlstad. Denna vidarebefordrade besväret till kammarrätten i Göteborg.

Besväret sammanfattades i: Grunder för besväret är oriktiga uppgifter i beslutsunderlaget, tveksam beslutsmotivering samt misstanke om att ledamot av nämnden inte vetat riktigt vad han beslutat om. Oriktiga uppgifter angav jag vara påståendet att lån var gratis förr, tveksam beslutsmotivering: att kulturnämnden anser att boklåntagare subventionerar lånen av mikrokort från SVAR samt misstanke om att ledamot inte vetat: Misstanke om ledamots ignorans ... uttalat sig om portohöjning till 22:50 som skäl.

KOMPLETTERING 1990-03-21

Formuleringen i sista stycket ändrades till: välgrundad misstanke om nämndens ignorans.

UNDERRÄTTELSE 1990-05-14

14/5 fick jag underrättelse om att KN yttrat sig över mitt besvär. Jag gavs tillfälle yttra mig. KN hade sammanträtt 1990-04-26 och då bl a sagt: Biblioteket har tecknat avtal med SVAR De direkta kostnaderna 13 kr/volym och månad. Dessutom till- Statistik från biblioteket i Grums

kommer bibliotekets administrations- och porto-kostnader för beställning. Låntagaren betalar 10 kr/volym till biblioteket, således subventionerar biblioteket varje lånad volym med 3 kr + porto och administrationskostnader. Avgiften ligger således under kommunens kostnader för servicen. Kulturnämnden har beslutat att förmedling av lån från SVAR ligger utanför sedvanlig biblioteksverksamhet.

YTTRANDE 1990-06-10

Till yttrandet till kammarrätten bifogades Synpunkter på bibliotekens fjärrlåneavgifter av Erik Thorell, SSF. Jag formulerade yttrandet i fem punkter. Jag inledde med: Jag finner att kulturnämndens svar i likhet med dess beslut enligt §11 är vilseledande. K... söker få det framstå som om bibliotekets utgifter för hantering av mikrokort till SVAR skulle vara större än dess utgifter för hantering av mikrofilm till länsbiblioteken eller för hantering av vanliga böcker vid s k fjärrlån. Sanningen man nu har ett ställe, SVAR, i stället för tidigare 20-25 länsbibliotek samt att man är helt befriad från portokostnader vid returen De 5 punkternas nyckelord är: 1.... inte vara helt lagligt att i jämförelse inte nämna kostnader genom interndebitering eller dolda kostnader. 2.... jämför inte volymer eller kopior av dessa från offentliga arkiv med böcker. strider mot intensionerna i regeringens proposition 1989/90:72 om arkiv att ange en del av biblioteksverksamheten som subvention är olagligt diskriminerande. 3.... i §11 nämner k... "släktforskare" som en grupp låntagare. olagligt att särbehandla en grupp människor eller ett visst intresse. 4 K... säger att lån från SVAR "ligger utanför sedvanlig biblioteksverksamhet". Man kan då fråga sig om lyssning till musikinspelningar hör till bibliotekets sedvanliga verksamhet Det har dock på biblioteket i Grums blivit en sedvänja att man får låna kopior av arkivalier samt lyssna till musik. 5.... brott mot demokratiska rättigheter att särbehandla ofta bemålade lån hos SVAR.

(Understrykningar av citat är gjorda även i originaltexten).

Detta är alltså läget i juli. Jag vill inte göra ytterligare kommentarer nu.

Jag har erfarit att man i KN ännu i juni trodde att det rör sig om en portohöjning!(Sic)!

Bernhard Granholm

Utdrag ur bilagan från Erik Thorell

⇒ 28

⇒ 14

Läsöfning

Margaretha Hedblom i Leksand, redaktör för DALFOLK, sände i januari i år vidstående kopia ur Leksands kyrkoarkiv med bifogat brev: Det var så trevligt att få läsa Er intressanta tidning - TACK för den. Kanske någon av Era forskare kan vara intresserad av den värmlänning jag hittat härförleden, Jonas Gyllenspetz från Sundz socken. Kanske kan det vara en lämplig läsövning. Hälsningar / Margaretha Hedblom.

KULTURFÖRVALT-

NINGEN I KARLSTAD har i sitt **FÖRENINGSGRÄGIST**, en förteckning över föreningar och institutioner, som sysslar med i huvudsak utåtriktad, kulturell verksamhet tagit med Värmlands släktforskarförening

PAPPER

Det är viktigt vilken typ av papper vi använder till sådant vi vill skall bevaras till våra efterkommande.

Tre huvudgrupper kan nämnas:

- * Papper som innehåller huvudsakligen mekanisk massa och returmassa - t ex **Panda**.

Förmultrar av sig själv efter 20-25 år, inverkar negativt på intelligen-
de papper - passar till kladdpapper
och liknande som skall slängas snart.
Får inte förvaras tillsammans med
handlingar av långsiktigt värde.

- * Neutrallimmat papper av kemisk massa
- t ex **Multicopy** och **MoDo Copy**.

Har relativt lång hållbarhet, har ingen inverkan på andra papper - passar till handlingar som inte skall sparas längre än 10 år.

- * Lomppapper - Svenskt Arkiv.

Har mycket lång hållbarhet (c:a 100 år)

[illegible]

Kopia ur dödbok från Leksands kyrkoarkiv.

⇒ 1000 år..) - används till handlingar som skall sparas längre tid än 10 år.

Alla här nämnda papper är klassade som miljövänliga.

De två första grupperna är klorsnåla, d v s tillverkade av pappersmassa som inte orsakar större utsläpp än 1 kg organiskt bunden klor per ton.

Svenskt Arkiv är klorfritt, d v s har inte klorblekts.
(Arkivforum 1989:3)

Vikten, som anges är vikten för 1 m² av pappret ifråga. A4-format är 1/16 m², således väger ett 80g A4-papper 5g. ☐

VÄRMLANDSARKIV

Postadress: Box 475, 651 11 Karlstad
Besöksadress: N Strandgatan 4, Karlstad (Gamla Badhuset)

Telefon: 054/152280 (exp), 054/152287 (arkivchef), 054/72334 (arkivdepå), 0550/16663 (bokvårdscentralen) Öppettider: sept-april: mån 8.00-19.00, tis-fre 8.00-16.30; maj-aug: mån-fre 8.00-16.00 Personal: Kansliet, Karlstad: Bode Janson, arkivchef; Peter Olausson, arkivdepå; Halvarsson, kanslist, Rut Mofjell, depån, Forshaga; Kjell Mofjell, Norén, kanslist; Siri Engelm, Frohm, kanslist. Bokvårds-: Kurt Käck, bokbindare; Assar Gustavsson, binderiet; Svea Eriksson, parsson,

tekn...
 register o...
 grafiskt. Re...
 ritningar m.m.
 bokvårdscentral samt
 lier.

EXEMPEL UR SVENSK ARKIVGUIDE 1988 *

Huvudsakligt arkivbestånd

Värmlandsarkiv har bl.a. material i...
 glasbruken från 1600-talet och framåt...
 som avlöste dessa. Materialet har deponerat...
 ska industriföretag och omfattar ca 5000 hm...
 vidare handlingar från Landstinget i Värmland. Här märks bl.a.
 handlingar från Centrallasarettet i Karlstad (från 1799 och fram
 åt) samt övriga värmländska vårdinrättningar. Även provinsiallä-
 kararkiven förvaras vid Värmlandsarkiv. Värmlandsarkiv har också
 arkivmaterial från vissa av Värmlands kommuner: det är Forshaga,
 Karlstad och Kristinehamn med de upphörda kommuner, som ingått i
 i samband med kommunsammanslagningar. Till detta kommer en
 av arkiv från enskilda familjer eller personer, hand-

dessa m.m.

myckenhet
 skriftssamlingar

Topografiska register och...
 Värmlandsarkiv har ett alfabetiskt ordnat register,
 bestånd, detta kompletterat med ett

SVENSK ARKIVGUIDE 1988

Institutet för orts-
 historia i Uppsala
 gav 1988 ut **Svensk
 arkivguide** första
 gången. I förordet
 förespeglar man kom-
 mande utgåvor. 1988
 års guide innehåller
 uppgifter om mer än
 300 arkiv. Man be-
 skriver i väl struk-
 turerad form de oli-
 ka arkiven. För de
 flesta finns en kar-
 ta över respektive
 arkivs geografiska
 dokumentationsområ-
 de. Bland de värmländska arkiven, som
 presenteras kan näm-
 nas **Värmlandsarkiv**
 <== (se kopieutdrag)
Folkhälsoarkivet,
Landstingsarkivet
 samt några av bibli-
 oteken i länet.

Om arkivguiden fort-
 farande finns till
 salu vet jag ej; den
 finns dock på bib-
 liotek och arkiv.
 Och lär som sagt ut-
 komma fler gånger.

BGM

DEN FRAMTIDA FOLKBOKFÖRINGEN

Från 1 juli 1991 ersätts våra 1400 pas-
 torsexpeditioner och deras hand- och
 maskinskrivna längder och akter av ADB-
 register för folkbokföringen skötta av
 en grupp inom vart och ett av de 120
 lokala skattekontoren. Hur det skall gå
 till har organisationskommittén för
 folkbokföringen (OFF) föreslagit i ett
 delbetänkande, "Lag om folkbokförings-
 register m m" (SOU 1990:18).

Försäkringskassorna skall medverka i
 folkbokföringen. OFF föreslår att de
 får en förmedlande roll. Det finns c:a
 420 sådana kontor.

Folkbokföringen föreslås bli helt da-
 toriserad. De lokala registren, ett vid
 varje skattekontor övertar pastorsämbe-
 tenas roll. Personalen där registrerar,

beslutar, utfärdar personbevis o s v. I
 dessa register finns alla folkbokför-
 ingsuppgifter, alltså även de "histo-
 riska".

Följande uppgifter registreras för varje person:

- 1 personnummer (även en sekelsiffra)
- 2 namn (alla, tilltalsnamn markerat)
- 3 adress/adresser (bostads och postadress)
- 4 folkbokföringsfastighet (även församling, kommun, län)
- 5 födelsehemort (där modern var folkbok-
förd eller ev församling där barnet föd-
des)
- 6 medborgarskap
- 7 civilstånd (ej samboförhållande)
- 8 familjerelation (barn, förälder, make osv)
- 9 inflyttning från utlandet

⇒

⇒ DEN FRAMTIDA FOLKBOKFÖRNINGEN

- 10 avregistrering (dödsfall, flyttning ur landet, obefintlighet)
- 11 gravsättning (församling, kommun, län)
- 12 ytterligare anteckning i personakt
- 13 diarienummer
- 14 sekretessprövning (om skäl finns).

Man undantar följande uppgifter som nu registreras:

- kön (framgår av personnummer)
- dop, faddrar, konfirmation, lysning, jordfästning (kyrkans sak)
- vigselform (framgår av diariet)
- dödsorsak (antas anges i intyg som inges till SCB)
- dödsort (framgår av diariet)
- yrke (kan anges vid folk- och bostadsräkning).

Centralt hos riksskatteverket skall finnas ett register. Detta centrala register skall vara ett referensregister. Det skall endast innehålla aktuella uppgifter.

Målsättningen är att den framtida forskningen inte skall få sämre villkor än vad som gäller idag. Därför kommer längder att tas ut ur registren för att bevaras för framtiden. Riksarkivet har utrett hur detta bör gå till:

Folk längd framställs maskinellt i femårsperioder och ska innehålla ungefär samma uppgifter som dagens församlingsbok. Den sorteras på fastighet men får även personregister.

Inflyttningslängd och utflyttningslängd tas ut kronologiskt och ger utöver sedvanliga uppgifter även diarienummer.

Födelselängd tas ut kronologiskt och ska bl a ge personnummer, namn, födelseort, adress, fars och mors personnummer, namn, medborgarskap, födelseort, adress, civilstånd och tillhörighet till svenska kyrkan samt diarienummer.

Äktenskapslängd tas ut kronologiskt och innehåller uppgifter om parterna, adresser m m samt vigselform och diarienummer.

Dödslängd tas ut kronologiskt och ger bl a dödsdatum, personnummer, namn, civilstånd, födelseort, adress, medborgarskap, tillhörighet till svenska kyrkan, make/maka, föräldrar m m (för minderåriga) samt diarienummer.

Längderna kommer att finnas på magnetband, mikrokort och arkivbeständigt papper. Uttag av längderna sker vart femte år. Längderna och kopior av dem

kommer att förvaras på olika platser i landet.

Nuvarande sekretesslagstiftning kan komma att gälla även för det nya folkbokföringssystemet.

De arkivalier, som idag förvaras hos pastorsexpeditionerna, täckande en period på ungefär hundra år, föreslås inte överföras till skattekontoren. De bör så snart plats finns på arkiven överföras till arkivväsendet.

(Uppgifterna är hämtade från Information från Sveriges Släktforskarförbund).

ARKIVPROPOSITION

I regeringens proposition 1989/90:72 om arkiv m m föreslås bl a:

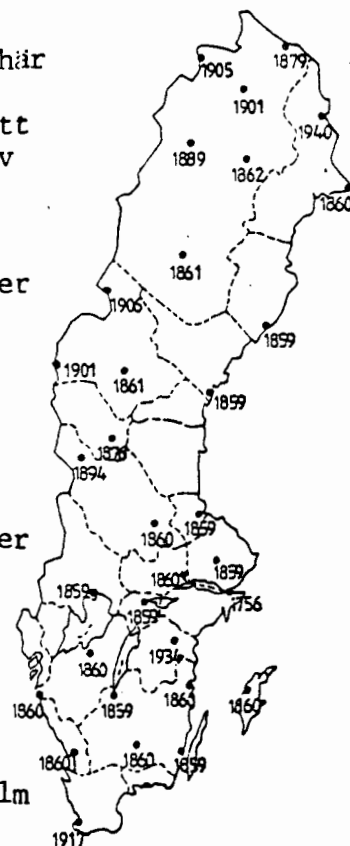
- ökning av arkivens tillgänglighet.
- ökning av stöd till enskilda arkiv.
- överföring av äldre handlingar ur kammararkivet.
- **arkivlag** (vi har inte haft någon så dantidigare).

(Ur Information från Sveriges släktforskarförbund).

Arkivtips

VILKET VÄDER VAR DET FÖRR?

Kartan här bredvid visar ett antal av SMHI:s äldre väderstationer och startåret för dem. Temperaturuppgifter finns från Uppsala 1739, Lund 1741, och Stockholm 1756. Samman-

Karesuando
Riksgränsen
Kiruna
Pajala
Naparanda
Kvikkjokk
Jokkmokk
Stensele
Umeå
Gällede
Härnösand
Östersund
Storlien-Vi
Sveg
Särna
Gävle
Falun
Karlstad
Västerås
Uppsala
Stockholm
Örebro
Norrköping
Skara
Göteborg
Jönköping
Västervik
Visby
Vaxjö
Kalmar
Halmstad
Malmö

ställningar av månadsmedeltemperaturer och månadssummor av nederbörden kan ⇒

SMHI

erhållas till ett pris av 80 kr för 30 år var för sig.

Men man kan också själv läsa arkivalier om väder. För tiden c:a före 1860 finns materialet på Riksarkivet. Det övriga finns på SMHI i Norrköping. Undantag finns dock. Stockholmsserien finns enligt uppgift i sin helhet på SMHI. Säkra är att ringa SMHI och fråga i förväg, tel 011 - 15 80 00, Klimatsektionen.

För den som skriver släktkrönika kan uppgifter om vilket väder det var en viss dag vara av intresse. Det bör dock påpekas att det finns luckor i materialet.

På Riksarkivet finns från Värmland väderstatistik från Torsby 1840. Arkivbildare Kungl Vetenskapsakademien, meteorologiska observationer. Volym: Ia:36.

BGm

LANEAVGIFTERNA - SVAR

BILAGA TILL YTTRANDE TILL KAMMARRÄTTEN

(Se sid 10)

Utdrag av Erik Thorells yttrande, bilagt besvärstyttrandet till kammarrätten. Fakta, som är kända av oss släktforskare har uteslutits./BGm

Synpunkter på bibliotekens fjärrlåneavgifter.

Av Erik Thorell

Sedan början av 1960-talet har biblioteksväsendet genom länsbiblioteken ägt och lånat ut mikrofilmer av våra kyrkoarkivalier. I regel har inga eller mycket små avgifter tagits ut för lånen. Släktforskarörelsen har anpassat sig till detta. Annan organisation, t ex genom arkivväsendet, hade kanske varit tänkbar men har ej varit på tal på grund av bibliotekens åtagande. Det är för detta åtagande, som möjliggjort det ökade intresset för släktforskning. Tidigare måste man forska i landsarkiven, och den som ej bodde på arkivorten måste resa dit. Plånboken bestämde då vem som kunde släktforska. Bibliotekens service "demokratiserade" släktforskningen, gjorde det möjligt för vem som helst att söka sina rötter, något som svenska folket tacksamt utnyttjat.

Att nu bortåt 30 år senare komma och förklara att denna verksamhet ligger utanför sedvanlig biblioteksverksamhet måste betraktas som en efterkonstruktion och ett hugg i ryggen på släktforskningen, låt vara att denna fått en omfattning, som kanske kommit att kännas besvärande för biblioteken. Ordspråket säger ju, att "har man tagit fan i båten får man ro honom i land".

Med mikrokorten och SVAR har systemet kommit att ändras.

- - -

Länsbiblioteken, som förut ägde och förvarade filmerna samt packade och sände dem till lånande bibliotek, är i

stort sett helt utanför verksamheten. Kommunbiblioteken, som tidigare tog emot och vidarebefordrade beställningarna, tog emot paketen med film, aviserade låntagaren och så småningom packade och sände tillbaka filmerna till aktuellt länsbibliotek, hanterar idag bara beställningarna.

För sina tjänster debiterar SVAR vederbörlig kommun 13 kr per utlånad volym (i medeltal 7 mikrokort) enligt avtal, som tecknats med kommunerna. Statens kulturråds utredare, som utarbetat förslag till hela proceduren, beräknade att biblioteksväsendet totalt bör tjäna på övergången till mikrokort. Besparingen i arbete är uppskattningsvis sannolikt ekonomiskt värd mera än avgiften till SVAR. Skillnaden är den, att det nu är kommunerna som betalar, medan det delvis är länsbiblioteken som spar arbetskraft. Utgiften som förut doldes i arbete och löner, "syns" numera plötsligt, när fakturan kommer från SVAR. Men eftersom biblioteksväsendet har statsbidrag, borde enligt släktforskarernas uppfattning en intern omfördelning inom biblioteksväsendet kunna ske.

Enligt en överslagsberäkning, som redovisas i Släkthistoriskt Forum nr 2/1990 sid 24, kostar ett boklån kommunen 30-50 kr. Släktforskarernas mikrokort-volymer för 13 kr plus en blygsam administrativ insats ter sig alltså ganska billiga.

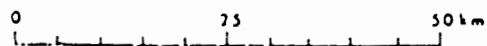
Totalt kommer SVAR i år möjligen upp i 200 000 utlånade volymer - - - 2,6 milj kr, d v s i medeltal 10 000 kr per kommun, ett jämförelsevis blygsamt belopp i kommunbudgeten.

- - -

Tyvärr har plånboken på nytt börjat få inflytande av allt att döma har de (beslutsfattarna) rättat att fatta de diskriminerande besluten i kraft av den heliga ko, som den kommunala självbestämmanderätten är.

[]

**** ANBYTARTRÄFFAR 11/10 & 8/11 ****

VÄRMLÄNNINGAR I USA

-Av Bertil Grundström-

Här följer en orientering om mina registreringar. Allt är utskrivet i form av personregister och i de flesta fall dessutom sorterat på födelsedata, födelseförs och utfl-förs samt finns lämnat till Emigrantregistret i Karlstad.

1. Svensk-amerikanska kyrkoarkiv.

Här har jag ur det filmmaterial som är tillgängligt excerperat alla personer, som antingen är emigrerade från och/eller födda i Värmland. Samtliga rullar vid Emigrantregistret är genomgångna samt ytterligare c:a 400 vid Emigrantinstitutet i Växjö.

Totalt rör det sig om c:a 15000 personer från följande stater MN, IL, MI, WI, NE, CA, OH, MT, IA, PA, NY, ND, SD, IN samt en del från KS. Under 1990 kommer MA, TX och ME att gås igenom.

2. Svensk-amerikanska föreningsarkiv.

Det finns vid Emigrantinstitutet i Växjö ett antal filmer på föreningsmatriklarna vid några av de större logerna i USA. Även dessa har excerperats och utskrivits i form av personregister. Är c:a 2000 namn(Värmland).

Följande föreningar har behandlats

1. Independent Order of Switiodh.
2. Vasa Order of America.
3. Independent Order of Viking.

3. Dödsnotiser ur svensk-amerikanska tidningar.

Där håller jag på med excerpering ur "Svenskamerikanen" av dödsnotiser. Det blir c:a 25000 namn varav kanske 2-3000 värmlänningar. Arbetet att identifiera dem blir jobbigt, då man inte har födelsedata utan blott ålder när personen avlider, men i regel med anteckning om var personen är född. Arbetet blir klart om tre månader(juni-juli). Blir till en början en databas för Sverige. "Nordstiernan" blir nästa tidning.

4. Övriga personregister med värmlänningar.

Dessa register är framtagna på basis av material vid Emigrantinstitutet och för att underlätta forskning kring utvandring till dessa områden, men personregistren är öppna för alla.

1. Svenskar i Sydamerika.
2. Svenskar i Australien.

Emigrantregistret har på grund av resursbrist inte kunnat följa upp och identifiera individerna i erhållna register. Det är ett ganska vidlyftigt arbete då man i regel inte kan gå på nam-

-Av Olof Jilhage-

Har härmed åstadkommit en antavla liknande de förra. Men enligt min mening är det en baklängestavla. Denna antavletyp saknar plats för kommande generationer; den slutar ju vid ANSökaren! Ja just ANSökaren, som är en person i en generation och inte med det förbryllande ordet proband. Gräv ned ordet och skriv SVENSKA! I den åsikten tycker jag mig ha ett visst indirekt stöd från Håkan Skogsjö, som i Släkthistoriskt FORUM nr 1/90 skriver: Att svänga sig med obegripliga låneord, engelska eller grekiska, blir hopplöst ute på 90-talet!

De ändringar i antavlan jag föreslår är 1) det bör inte vara heldragna linjer, som åtskiljer föräldrar utan streckade, 2) mellan tavlans fädernedel och mödernedel bör vara en fetare heldragen linje och 3) släktskapet bör markeras med bokstäver.

Genom nämnda åtgärder blir tavlan lättare att överskåda.

Olof Jilhage

Jag har tagit Olofs förslag till ändringar under noggrannt övervägande. Av de tre förslagen har jag omgående infört nr 1. Nr 2 skall jag titta på mera och pröva att få fram en snygg utskrift med maskinen. Förslag nr 3, att skriva in släktskapet är svårt att få enhetligt, då ju uppgifternas omfattning varierar på de olika personerna. En antavlemall med släktskap och nummer utskrivna visas på nästa uppslag, där vi publicerar ytterligare en antavla.

Antavla nr 3

insänd av: Olof Jilhage

Björby 458

680 51 STÖLLET

Antavla nr 4 : Nästa uppslag

net (namnändringar etc) utan måste i regel använda födelsedata. Alla register vid Emigrantregistret är ju på det svenska namnet.

En studiecirkel i Grava under ledning av fil dr Per Bäck, Karlstad har fått allt material som rör Grava. Själv klarar jag av Gräsmark och till vissa delar även Gunnarskog.

⇒ 18

3 | Antavla för: OLOF VALFRID JILLHAGE, Gillersheden Björby, N Ny(S) Samtl socknar: S-län.

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 OLSSON JÖNS f 1865-08-04 d 1922-01-11	NILSSON OLOF f 1825-01-09 Elofst, N Ny d 1903-10-10	JÖNSSON NILS f 1783-09-24 Elofstugan Värns N, N Ny d 1855 OLSDIR INGEBORG f 1802-12-09 Klockarstugan Björby d 1834-01-14	PERSSON JÖNS Elofstugan Värns N, N Ny NILSDIR KARIN 1759- Västgården Fastnäs, N Ny- PERSSON OLOF 1754- Elisstugan Munkebol, N Ny- BENGTSDIR MARIT 1760-1826 Gravol-	ELOFSSON PER Elofstugan BONDEDIR MARIT Ljusnäs ERIKSSON NILS Fastnäs, N Ny NILSDIR KERSTIN HALVARSSON PER Munkebol, N Ny OLSDIR MARIT Ambjörby MÅNSSON BENGI Gravol HALVARSDIR MARIT PERSSON NILS Ljusnästorp, N Ny LARSDIR KERSTIN PERSSON LARS PERSDIR GERTRUD Mogården JONSSON PER Mjönäs, N Ny TOMASDIR HANVINEN MARIT N Torp PERSSON LARS Kårebol JONSDIR KERSTIN MÅNSSON HALVARD Gravolsmon ANDERSDIR INGEBORG OLSSON LARS Värnäs Ö OLSDIR KERSTIN Månäs JONSSON MATTES Kårebol LARSDIR INGEBORG LARSSON BENGI Gubbgården BENGTSDIR ANNA Kårebol PERSSON JON Mjönäs MATSDIR MARIT AMB-JÖRMAN ANDERS SOLDAI Angv. JANSDIR SIGRID JÖNSSON BENGI HALVARSDIR MARIT Gravol NILSSON HÅKAN Elindebol N Ny JONSDIR MARIT Munkebol
1 Ansökare: (JÖNSSON) JILLHAGE OLOF f 1902-09-03	PERSDIR KERSTIN f 1834-01-26 Mogården, N Ny d 1902-04-05 NILSDIR INGEBORG f 1802-02-13 Mjönäs d 1878-07-26 MÅNSSON HALVARD f 1804-04-20 Gravolsmon f 1841-01-10 Gravolsmon d 1929 JONSDIR f 1874-05-01 Mjörsheden, N Ny d 1946-03-03	PERSSON PER f 1802-09-06 Mogården Stöllet, N Ny d 1881-01-27 NILSDIR INGEBORG f 1802-02-13 Mjönäs d 1878-07-26 MÅNSSON HALVARD f 1804-04-20 Gravolsmon f 1841-01-10 Gravolsmon d 1929 JONSDIR f 1874-05-01 Mjörsheden, N Ny d 1946-03-03	NILSSON PER Ljusnästorp, N Ny- LARSDIR KERSTIN 1752- Mogården Stöllet, N Ny- PERSSON NILS 1756-1825 Mjönäs- LARSDIR KARIN 1758- Kårebol- HALVARSSON MÅNS 1769- Gravolsmon- LARSDIR KERSTIN 1765-1832 Värnäs Ö- MATSSON SONID 1764-1809 Gårdsjöberg- BENGTSDIR GERTRUD 1767- Gubbgården Kårebol- JONSSON PER 1778- Mjönäs ANDERSDIR HELGA 1771- Ambjörby- BENGTSJON JON 1795- Gravol- HÅKANSDIR MARIT 1793- Elindebol N Ny-	PERSSON JÖNS Elofstugan Värns N, N Ny NILSDIR KARIN 1759- Västgården Fastnäs, N Ny- PERSSON OLOF 1754- Elisstugan Munkebol, N Ny- BENGTSDIR MARIT 1760-1826 Gravol- NILSSON PER Ljusnästorp, N Ny- LARSDIR KERSTIN 1752- Mogården Stöllet, N Ny- PERSSON NILS 1756-1825 Mjönäs- LARSDIR KARIN 1758- Kårebol- HALVARSSON MÅNS 1769- Gravolsmon- LARSDIR KERSTIN 1765-1832 Värnäs Ö- MATSSON MATTES Kårebol LARSDIR INGEBORG LARSSON BENGI Gubbgården BENGTSDIR ANNA Kårebol PERSSON JON Mjönäs MATSDIR MARIT AMB-JÖRMAN ANDERS SOLDAI Angv. JANSDIR SIGRID JÖNSSON BENGI HALVARSDIR MARIT Gravol NILSSON HÅKAN Elindebol N Ny JONSDIR MARIT Munkebol

Antavla Cg:				
Gen: 1		II	III	IV
Nr: 2-3(1)		4-7	8-15	16-31
Ansökare:	2 f	4 ff	8 fff	16 ffff
				17 fffm
			9 ffm	18 ffmf
				19 fffm
				20 fmf
	5 fm	10 fmf	21 fmf	22 fmf
				23 fmf
			11 fmm	24 mfff
				25 mffm
				26 mfmf
	6 mf	12 mff	27 mfm	28 mfm
				29 mfm
			13 mfm	30 mfm
				31 mfm
			14 mmf	15 mmm

Förminskad kopia av antavla (5 generationer) använd i medlemsbladet.

16 ⇒ VÄRMLÄNNINGAR I USA

Det som naturligtvis är det intressanta är att identifiera varje individ och knyta samman denne med någon svensk källa, ex:vis en husförhörlängd det år han utvandrar. Arbetsvandringarna gör att det kan bli turer upp till kyrkböcker i Norrland, men man borde i så fall föra tillbaka till en hfl i Värmland.

Bertil Grundström

VÄSTGÖTAKLIMAX

Sedan en tid tillbaka har det för en utomstående stått ganska klart att en regional förbunds bildning varit nära förestående i Västergötland. Frågan har ingående diskuterats med berörda föreningsordföranden vid två konferenser. Alla tycks då ha varit positivt inställda till en förbunds bildning. Men då det slutliga avgörandet skulle fattas, bakade ett antal föreningar ur. Alltför många röstade nej för att ett realiserande av ett Västgötaförbund skulle vara meningsfullt. Men initiativtagaren Per Ahlén ger sig inte i första taget. Han meddelar att han kommer att göra ett nytt försök längre fram./L-G S

TJUGO HANDSKRIFTSTEXTER

Skånes Genealogiska Förbund (SGF) har givit ut en övningsbok i handskriftsläsning.

Boken innehåller 20 olika texter från 1663 till 1819. 48 sidor är texter och 32 sidor facit och kommentarer m m. Inga kyrkbokstexter ingår.

Boken kan beställas genom insättning av 80:- på postgiro 53 79 37-5.

Här visas en mall över 5-generationstavlan med nummer och släkt-skap.

Vi skrev i förra numret att intressanta personer "före" antavlan kan presenteras i tabellform. Detta gäller även redan publicerade tavlor. Som väl bladetets läsare redan märkt, har varje tavla ett unikt nummer. Komplet-

teringar kommer att förse med samma nummer.

Vi ger utrymme för två antavlor i detta nummer och eftersom det blir aktuellt med Västerås kan det passa bra med en antavla med inslag från Västmanlands län.

Lövnäs 90-06-10

Hej!

Här kommer min antavla för fem generationer. Som Du ser är det en del luckor.

Håller på med kompletteringar för fullt, men väntetiden är lång för film som Du vet.

Hälsningar

Eivor

I U län är tydligen släktforskarintresset stort. Domböcker t ex, som kan komma efter en vecka har väntetider på ett halvår.

Namn och adress på ansökaren i denna tavla är: (Antavla nr 4) ⇒

Eivor Lantz
Lindersvägen 20
663 02 HAMMARÖ

Infänt

i anledning av teckningen på sid 18 i förra numret.

Jag har själv inga förträngda neuroser för eventuella äventyrligheter orsakade av förfäderna, tvärtom så har jag till min besvikelse inte kunnat hitta den "hängda hästtjuv" som en äldre släkting påstått har funnits i slakten, tyvärr var det nog bara en skröna. Själv tycker jag att det skulle varit ett "pikant" inslag i antavlan!

Peter Funke

4 Antavla för: EIVOR LANDTGREN (LAN1Z)

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 LANDTGREN EINAR f 1888-05-09 Solna(B) d 1966-10-20 Karlstad(S)	JOHANSSON LEONARD f 1864-09-27 Altuna(U) d 1927-06-24 Solna(B)	JOHANSSON JOHAN f 1833-08-18 Haraker, U d 1913-11-25 Hedvig Eleon:a, A JONSDTR LOVISA f 1836-10-06 Thorstuna(U) d Bromma(A)	ANDERSSON JON Haraker(U)-Haraker(U) JANSDTR GRETA Fläckebo(U)-Haraker(U) PERSSON JON Altuna(U)-Altuna(U) CARLSDTR CATHARINA Altuna(U)-Altuna(U)	ANDERSSON ANDERS Haraker(U) PEHRSDIR CHRISTINA Haraker(U) HANSSON JAN Fläckebo(U) PEHRSDIR SARA Fläckebo(U) LARSSON PER Altuna(U) MICHAELSDIR MARGARETA Herkeberga(C) LARSSON CARL Altuna(U) JANSDIR STINA Altuna(U)
1 Ansökare: LANDTGREN EIVOR	LANDTGREN ELIN f 1868-04-04 S:t Nicolai(A) d 1915-02-16 Solna(B)	LANDTGREN EMIL f 1841-09-24 Varberg(N) d 1874-03-09 St Nicolai(A) ANDERSDTR INGRID f 1839-06-16 Rönäng(0) d 1921-11-30 Gamleby(H)	LANDTGREN GABRIEL Göteborg(0)-Vadstena(E) HULTHE EVA HELENA Halmstad(N)-Varberg(N) PERSSON ANDERS Stenkyrka(0)-Rönäng(0) JONASDTR EDELA Stenkyrka(0)-Rönäng(0) SELLGREN PER Gudmunrå(Y)- DANIELSDTR(DAHLBERG) ANNA MARGARETA Kramfors, Y-Kramfors, Y FLODIN MICHAEL Attmar(Y)-Wemdalen(Z) LUNDAHL CHRISTINA MARGARETA 1800- Sundsvall(Y)-Resele(Y)	LANDIGREN KNUT SAHLBERG ANNA CECILIA Kvillte(?), 0 HULTHE NILS PEIER LahoIm(N) SVENSDIR JOHANNA RASMUSSON PER Stenkyrka(0) ANDERSDTR KERSTIN Stenkyrka(0) JONSSON JONAS Sundals Ryr(P) KNUTSDIR MÅSKÖLD MÅTTA Stenkyrka(0) HELLGREN MATHIAS Gudmunrå(Y) PERSDTR SIGRIN Gudmunrå(Y) DAHLBERG DANIEL Gudmunrå(Y) GÖRANSDIR ANNA MARIA Gudmunrå(Y) LARSSON PEHR Attmar(Y) MICHAELSDIR CATHARINA Attmar(Y) LUNDAHL CRISTIAN TYNELIUS GRETA Sundsvall(Y) ANDERSSON ABRAHAM Täby(B) OLSDIR ANNA Ununge(B) MATSSON ANDERS Herkeberga(C) JANSDIR BRITA Herkeberga(C) MATSSON ERIK Spånga(A) ANDERSDTR BRITA DAHLBÄCK CARL PEITER V Ryd(B) OLSDIR MARIA ELISABET Järfälla(B)
3 SELLGREN RUTH f 1892-04-26 Frösö(Z) d 1966-01-12 Karlstad(S)	LINDBERG JOHANNA f 1865-12-23 Järfälla(B) d 1955-02-22 Karlstad(S)	LINDBERG ABRAHAM f 1844-03-13 Spånga(A) d 1893 Bålänge(C) DAHLBÄCK CHARLOTTA f 1842-03-23	LINDBERG ABRAHAM Täby(B)-Spånga(A) ANDERSSON MARIA ELISABET Herkeberga(C)-Spånga(A) ERSSON ERIK Spånga(A)-Spånga(A) DAHLBÄCK JOHANNA Järfälla(B)	ANDERSSON ABRAHAM Täby(B) OLSDIR ANNA Ununge(B) MATSSON ANDERS Herkeberga(C) JANSDIR BRITA Herkeberga(C) MATSSON ERIK Spånga(A) ANDERSDTR BRITA DAHLBÄCK CARL PEITER V Ryd(B) OLSDIR MARIA ELISABET Järfälla(B)
För generation V anges enbart födelseort.				
900610				

Boktips

I föregående nummer redovisades bland **BOKTIPS Lennart Söderströms Norrländskt sockenliv**. Den kan trots sitt namn sägas ha allmängiltigt innehåll och gäller även förhållandena i Värmland.

För någon tid sedan bevistade jag en familjegudstjänst i Eds kyrka. Där fanns barn av flera åldrar; ett av dem sökte överrösta kyrkoherden. Vid ett tillfälle som detta avsett för hela familjen anses detta vara tillåtet. Hur var det då förr? Jo enligt nämnda bok fanns under 1700- och 1800-talen en regel i Helgums församling lydande:

Hustrur som tager ostyriga barn i kyrkan, som antingen gråter eller skriker eller talar under gudstjänsten och icke strax går ut på det att andakten ej störes, böte fyra skilling.

Om vi bortser från det språkliga syftningsfelet i citerad regel och istället tolkar den avsedda meningen, så kan man ana att toleransnivån för barnens medverkan var lägre förr.

I boken i övrigt redogörs för hur kyrkobesök gick till och vilka regler som gällde. Reglerna visar ju också vad man ansåg sig behöva beivra d v s visar hur människorna uppträdde i kyrkan och även hur man sökte undgå att gå i kyrkan.

LENNART SÖDERSTRÖM: Norrländskt sockenliv under 1700-talet.

FOLKE LINDBERG: Hantverk och skråväsen, Prisma 1989.

Bokens titel fortsätter under medeltid och äldre vasatid. Mer exakt kan man med ledning av tabeller ange årtalen 1356-1622. Boken behandlar hantverkarnas roll och ställning, skråväsendet, hovets och kronans hantverkare samt hantverksreformen 1621-1622.

Från tiden 1460-1525 finns på Stockholms stadsarkiv "skotteböckerna". De finns återgivna i tryck i Stockholms stadsböcker från äldre tid (III:1-3). Men bokens författare konstaterar att dessa böcker, längder, inte ger helt tillförlitlig uppgift om hantverkarna. Yrkesbeteckningen utgjorde en del av namnet (Per skomakare, Anders köpsven o s v) eller för att undgå förväxling (Per Olsson skomakare). Men det finns felkällor. Namngivningen efter yrke var inte fullständigt genomförd; man måste räkna med att personens yrke ibland saknas. Å andra sidan fick yrkesbeteckningen karaktären av familjenamn

och bibehölls även sedan bäraren ändrat yrke.

Boken konstaterar vidare att yrken, som var livsnödvändiga förekom rikligt. Tillverkare av lyxartiklar och andra varor förekom endast sparsamt, med ett viktigt undtag: guldsmederna. Någon fullständig förklaring till detta ger inte författaren. Red gör den reflektionen att guld kanske mest varit en värdereferens genom tiderna. I modern tid har metallen t ex betydelse i egenskap av korrosionsfria kontaktytor i elektroniska produkter (radiomottagare, datorer etc).

Den som idag har synpunkter på näringsfrihet, konkurrens, invandringspolitik - exemplen är många - bör ha nytta av att få det historiska perspektivet, som boken ger.

BEATA LOSMAN: Kvinnor, män och barn på 1800-talets svenska landsbygd. Livsöden för människor födda i Väse församling Värmland 1800-1840. Göteborgs universitet 1986.

Boken beskriver livet i 1800-talets bondesamhälle. Varför just Väse valts säger Beata Losman vara dels att kyrkoböckerna i Väse är ovanligt bra förda och dels att det är och varit en stor församling med varierande möjligheter till försörjning där läget mellan Karlstad och Kristinehamn är av betydelse.

Fattigvård, rotehjon, utomäktenskapliga barn, läsundervisning är några av rubrikorden i innehållsförteckningen.

Flera enskilda personers livsöden beskrivs och kommenteras - ett personregister skulle varit till god hjälp för släktforskaren. Boken är dock allmängiltig. Den ger övergripande sammanfattningar och förklaringar till livsvillkoren.

Intressant är funderingarna kring hur man såg på barnen i 1800-talets samhälle: Idéhistoriker har påstått, att man för några hundra år sedan i Väst Europa knappt betraktade barn som människor. De var fruktade som ett vilt element, som måste kuvas och civiliseras. Föräldrarna hyste inga ömma känslor för sina barn, de skulle helst hållas ur vägen. Tyvärr skulle nog en framtida läsare av dagens debatter kunna komma till samma resultat för vår egen tids inställning till barn. Uppfattningen om barndomen som en lycklig tid, i sekel-skiftets Sverige återspeglad i Ellen Keys skrifter och Carl Larssons målningar, skulle då bara vara en dröm

⇒

parentes i barnens hårda verklighet. - Men det finns förvisso belägg för att föräldrar förr i tiden älskade sina barn och sörjde när de dog. (s 47, under rubriken "Familjeliv ur barnperspektiv"). Författarinnan konstaterar att stora barnkullar inte behövde innebära att man kände mindre för barnen. Kärleken till barn följer inte matematikens regler, den behöver inte bli mindre därför att den delas mellan fler.

En faktafylld bok skriven med känsla och respekt för den enskilde. (Pris 100:-, Landsarkivet i Göteborg).

MARJA TAUSSE SJÖBERG: Dufvans fångar, Författarförlaget 1986.

Behandlar kvinnoöden på kvinnofängelset Dufvan under 1880-talet. Citat ur boken: Frågan hur pass en utstött en ogift mor egentligen var i bondesamhället har varit föremål för livlig diskussion. Några har menat att hon betraktades som en hora, andra har menat att hon inte hade så lågt socialt anseende. Ofta "lyckades" hon ju ändå gifta sig. Enligt min mening kan man inte se på problemet så enkelt. Ser vi på lagstiftningen så döms den ogifta modern hårt. Att de flesta som fram till 1860-talet dömdes för sedlighetsbrott var kvinnor pekar också på att häradsrätterna var benägna att belasta kvinnorna och inte männen för osedligheten.

Som nämnt handlar denna bok om kvinnor i ett fängelse. Anita Göransson vid Institutionen för ekonomisk historia, Umeå universitet har gjort den kommentaren att denna bok utgår från den franske historikern Foucalts uppfattning att man lär sig mycket om ett samhälle genom att titta på extremfallen - såsom de människor som stöts ut (fångar t ex). Men för att bedöma hur deras liv gestaltade sig, måste man ju veta hur normalfallet gestaltade sig.

Boken ger en god bild av hur samhället i stort fungerade runt omkring människorna, "de ramar som sattes av lagregler och annat, som individen inte rår över, och vad som var vanligt i den tidens samhälle".

ULF SPORRONG - HANS-FREDRIK WENNSTRÖM: Sveriges kartor, Lantmäteriverket 1990. Sveriges Nationalatlas Förlag(SNA) utger under åren 1990-1995 en svensk nationalatlas, finansierad med statliga medel, i 17 band. Band 1, Sveriges kartor har utkommit.

Den innehåller ett antal exempel på

EFTERLYSNING

AV ARBETSVANDRANDE

VÄRMLÄNNINGAR

Vi är en arbetsgrupp från Östra Härjedalen, som går en forskarcirkel kring arbetsvandringarna mellan Värmland och Härjedalen.

Till de tre socknarna Älvros, Ytterhogdal och Ängersjö invandrade omkring 400 värmlänningar från tiden 1850-1900. Därutöver vet vi att tusentals andra värmlänningar vandrade hit upp över vintrarna på skogsarbete, men när våren kom så vände de åter hem, en del med sina hästar och redskap. Likaså var det med huggarna. En del arbetslag hade även kocka med sig.

Nu vänder vi oss till er i hopp om att ni kan hjälpa oss i vår strävan att kartlägga arbetsvandringarna. Vi söker eventuella dagböcker från dessa arbetsvandrare. Vi vill bli veta vilka vägar de färdades. Varifrån kom de? Var det från bondesamhället, eller från de sk finntorpen? Vi vill veta mer om den sociala delen. Var det bonden som åkte med sina hästar, eller var det sönerna och döttrarna som vandrade ut? Om det var bonden som åkte, var det då hustrun som fick svara för gårdens skötsel?

Vi har många fler frågor när vi förhoppningsvis lyckats skapa de kontakter vi söker. Om inte ni kan hjälpa oss, vädjar vi till er att ge oss tips på forskare som eventuellt kan lämna upplysningar.

Med vänlig hälsning

Kjell Eriksson, Remmen 8432, 842 00
SVEG. Tel 0680 - 260 54.

⇒ såväl gamla som nya kartor; **Sveriges kartbild genom 500 år** heter ett kapitel. I kapitlet **Historisk dokumentation i karta och bild** beskrivs bl a Klarälven vid Norra Ny under 200 år med hjälp av gamla och nya kartor samt flygfoton.

Kapitlet **Hembygden i kartan** har underrubriken **SLÄKTFORSKNING**. Man skriver: Kartan ger i bästa fall en mycket konkret uppfattning om bebyggelse och landskap i äldre tid. Kan man sedan med en gammal kartkopia i handen uppsöka de platser där farfarsfarfar eller mormorsmormor bott och verkat så får man näring för fantasin och ställer frågor om samhällets och landskapets förändringar.

Priset på boken är över 300:-; kan dock erhållas till "rödpris". ⇒ 27

"VÄRMLANDSMÅL" I GÖTA HOVRÄTT

Detta är ett urval av de mål från häradsrätter i Värmland, som togs upp i Göta hovrätt 1729 och 1730. Listan är inte helt komplett - tag den som en impuls att själv leta vidare efter "fall" som kan intressera. Det finns en liknande förteckning över mål från 1732. Den publiceras i kommande nummer.

Volym: BIIA:34 Kort: S2486 Län: Göta Hovrätt Värmland

1729, 1730

Nr	Ru	§	Socken Hd	Mål	Stäm(e)	Tingsrätts dom	Hovrätts dom
1		6	Visnum	Kiöttsligt umgänge på kyrkiowägen	Erik Larsson Catharina Jonsdtr Rudskoga	40+40 rdr el 8 par spo/ris	4 par spo/ris
2			Nordmark	Skadat pigan Lisbet Olofsdtr med lie	Olof Olofsson, Sillibodal		
5		34	Grund	Overfall med hugg och slag	Anders Swensson, Åshammar	Dödsstraff	Böter 100 rdr smt
5		35	Grund	Overfall med hugg och slag	Corporal Lars Sandberg	Dubbla böter	
6			Karlstad	Slagit svärfar med "sopen"	Skräddare Lars Glötwall	8 dagars fängelse	14 dagars fängelse
7			Kil	Tidelag	Dräng Olof Elofsson	Dödsstraff	icke bevisat ha fullbordat
7			Karlstad	Betalat med falskt mynt	Bond Olof Ofrasson		20 par spo. Förvisning
8			Visnum	Stulit 2 daler ur fattigböss	Klockare Pär Olufsson	Dödsstraff	20 par spo. 1 år på Marstrands fästn
8			Väse	Inbrott i Alsters k:a Stulit 13 C:r 28./.	Sold Anders Ericks- son, dr Olof Pers- son, Borgäng	Dödsstraff	30 par spo. Lifstid på Marstrand i halsjörn.
8			Filipstad	Dödat i självförsvar	Bengt Andersson	"Fylla vådaed"	Frikännes
10			Kristinh:n	Hustjuvnad	Piga Cisten Johans- dtr, Britta Olofsdtr Sven Jonsson, Annic- ka Johansdtr	Dödsstraff	
10			Filipstad	Lägrat qwinspersonen Catarina Danielsdtr under äktenskapslöfte	Hans Swänsson, Brattfors		
10			Kristinh:n	Skurit en köpmans jacka itu och borttagit varor	Johan Bengtsson	Dödsstraff	30 par spo
11			Frykdal	Vådasckjutit sonen	B Nils Nilsson, Östmark	Vådaed	Vådaed
11			Alvdal	Angivit mord	Hindrich Nilsson		
14		61	Karlstad	Misstänkt dödat barn	Maria Carlroth	Halshuggas och å båle brännas	6 par ris
15			Karlstad	Lagt fött barn på bakgården	Maja Swensdotter	Halshuggas och å båle brännas	Domen fastställs
15		73	Filipstad	Knivstuckit mästernsmeden Mårten Hindersson	Matthias Matthiesson	Dödsstraff	Domen fastställs
15		29	Gillberg	Skall ha orsakat soldaten Oluf Andersson Blixfäls död	Furir Eric Longdahl Guterud	Hänskjuts t hovrätten i brist på bevis	Aterförvist t tingsrätten
15		71	Filipstad	Slagit sin fader	Olof Pärsson, Lång- bans hytta	Dödsstraff	Domen upphävs
16			Gillberg	Missbrukat döpselsens sakrament. Döpt ofött barn.	Britta Nillsdtr Marit Larsdtr Brita Jönsdtr Malin Andersdtr Anna Pehrsdtr Karin Svensdtr	Stockstraff, böter	Skall "niuta absolution"
18		108	Väse	Vårslös omkörning med häst och släde	Urmakare Nils Kull- berg, Daniel Nils- son	Våded	Våded. Böter.
				Nr = kort nr. Ru = ruta på kortet (är tyvärr inte angiven). § = Målets nr i originalvolymen.			

Vad har då läsande av domböcker att ge en släktforskare?

Jag vill dela in svaret i tre huvuddelar. 1) Kunskap om hur domstolarna fungerade förr. 2) Kunskap om hur folk levde förr. 3) Namm på anpersoner och släktskapsförhållanden.

Delsvar 2 kan uppdelas i

ytterligare delsvar. Bland delsvarerna kan man nämna 2a) kunskap om hur man bedömde medmänskan. I målet från Visnum (refererat i förra numret) anges drängen Erik Larsson vara *stum och dumb*. Han kan ju ha varit mentalt störd, lika säkert är antagandet att hans stumhet fick ho-

nom att framstå som mindre vetande.

Det är väl dock främst delsvar 3, kunskap om anpersoner och släktskap man söker efter. Men som sagts av andra förut så innebär detta ett tålmodigt sökande i en omfattande textmassa. Man kan inte gå lika systematiskt till väga,

⇒

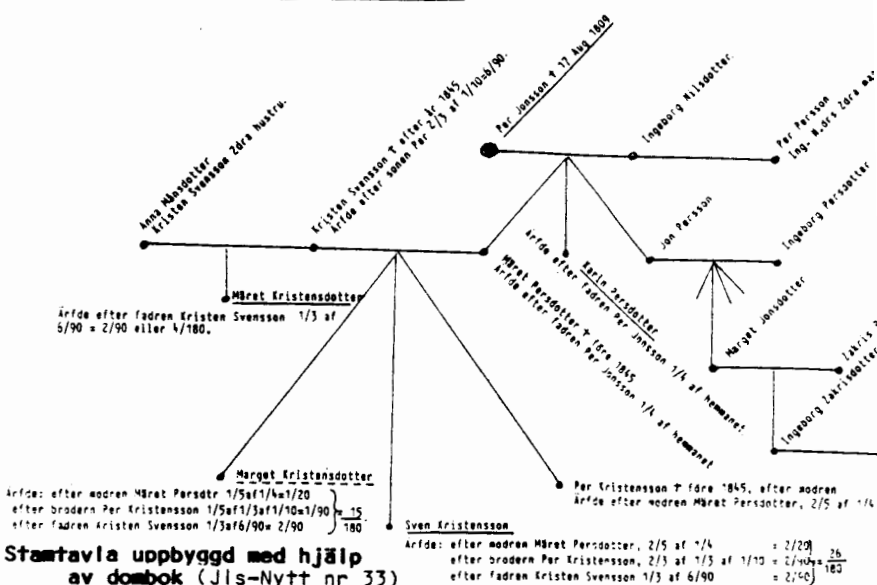
som då man söker i kyrkböckerna. Lars-Gunnar Sander har på ett utmärkt sätt analyserat problematiken kring sökande i domböcker samt givit några goda råd i nr 1987:2 av medlemsbladet under rubriken **DOMBOKSSTUDIER - EN TIDSÖDANDE KALLA TILL GLADJE.**

Här invid visas ett exempel ur JLS-nytt hur man med hjälp av ett domboksmål ritat upp en stamtavla.

Fram t o m 1864 är det relativt lätt att finna "okänd fader". Men det året upphävdes **Missgärningsbalken** i 1734 års lag, vari kap 53, §1 angav *Lägnar ogift man ogift kvinno; böte mannen tijo daler, och kvinnan fem.*

Efter 1864 kan man finna

Schema öfver släktregistret efter Per Jonsson

fadern i de fall han har sökts för att göra ekonomiskt rätt för sig, d v s att betala uppfostringsbidrag.

Men det är främst i häradsrätternas protokoll man skall söka. Till hovrätterna gick ju endast de tveksamma målen./BGm

RÄTTELSE I

MEDLEMSFÖRTECKNINGEN

Följande skall gälla:

DALHAMMAR SVEN, Rådstugugatan 13
713 31 NORA

DALHAMMAR SONJA, Södertäljev 18
645 32 STRÄNGNÄS

MISSTAG I

MEDLEMSBLADET

Artikeln **SVENSK-AMERIKANSKA FÖRENINGAR-KIV** i förra numret har varit införd tidigare, i nr 1987:3. När jag övertog material från Anders Höglund hamnade Bertil Grundströms manus bland icke införda. Artikeln tålde dock att upprepas.

Här är lite mer aktuella uppgifter:

Ang värmlänningar i USA. Allt är utskrivet i form av personregister och i de flesta fall dessutom sorterat på födelsedata, födelseförs och utfl.förs samt finns lämnat till Emigrantregistret i Karlstad. Totalt rör det sig om åtskilliga A4-pärmar.

Listan ur **Vasaorden loge nr 106** var dock inte publicerad förut. På annan plats lämnar Bertil uppgift över vad som finns nu./BGm

Vi kan välkomna flera nya medlemmar till vår förening. En förteckning över dessa publiceras i nästa nummer.

SÄFFLEBESÖK

Den 29 mars besökte Lars-Gunnar Sander Säffle hembygdsförening vid deras möte på biblioteket. Ett 25-tal hembygdsforskare hade mött upp. Lars-Gunnar berättade om släktforskning i allmänhet och om domböcker i synnerhet, samt tog givetvis tillfället i akt att göra reklam för VSF./L-GS/BGm

HEMBYGDSDAGAR I VÄRMLAND

Denna sommar har det traditionsenligt hållits ett antal hembygdsdagar runt om i landskapet, allt ifrån de stora som t ex Brunsbogs, vars namn jag varken kan skriva eller uttala rätt, till de mindre. För att inte riskera att missa någon avstår jag från att räkna upp dem.

Jag vill dock som exempel nämna den jag bevistade, Värmsbogsdagen. "Vår" Ingrid Johansson hade skrivit och registrerat bygdespelet - ett spel om drängen Hagberg, som blev brukspatron. Spelet föregicks av en "trolleriföreställning", ett nutida "gyckelspel". Kontrasten gentemot bygdespelet är att illusionisten vill få oss att se sådant som icke är under det att bygdespelsförfattaren och skådespelarna vill få oss se sådant som var som det var. Det var lärorikt och njutbart att uppleva. Det är så fint att se amatörer agera (amatör = en person, som gör en sak därför att hon/han älskar att göra det)./BGm

FRÅN GÖTA HOVRÄTT VARDSLÖS OMKÖRNING

I Göta hovrätt handlades den 15 december 1729 ett mål, som hänskjutits från tingsrätten i Väse.

Urmakaren Nils Kullberg och Daniel Nilsson i Samsjötorp var instämnda. De hade bägge suttit uti en släde, och då de kommit resande utför Hastelbohlsbacken som är ganska brandt och kört om Lars Olofsson i Swenäs, har den ena Fimmelstängen på släden råkat Lars Olufsson på vänster axelen så att han kullfallit, och sedan han hemkommit sängliggande blifvit, samt en månad efter fallet aflidit.

Och som Lars Olufsson då han ännu sängliggande var för sin siäklasörjare sagt, det han af bem:te stöt utaf Fimmelstängen tagit sin bahne har tingsrätten dömt Nils Kullberg och Daniel Nilsson att fylla wåda ed, samt om de gitta eden gå efter 9 Cap: dräpbalcken plikta hwardera half fembte mark.

Göta hovrätt gillar tingsrättens dom. (Göta hovrätt BIIA:34 §108, mikrokort S2486:18).

Fimmelstång el fimmerstång skakel; tistelstång. (Sv Akademiens Ordlista).

VAD ÄR "TVIVELAKTIG KVALITET"?

I Släkthistoriskt FORUM nr 4/89 ställde Håkan Skogsjö frågan om vad som är läsvärt på biblioteket på sin spets. Han ställde värdet av sk tant-snusk mot värdet på arkivmaterial. Flera reagerade på detta, bland dem undertecknad. ... nämnda böcker av tvivelaktig kvalitet varken köpes in eller kan lånas ... uttalade bibliotekschefen i Grums. - Nu skall man inte moralisera över människors läslusta. Håkan Skogsjö kan få rätt i framtiden. Det som är fullt idag kan vara acceptabelt i morgon - eller i övermorgon. Erfarenheter visar att det som var dåligt i går ofta är rumsrent idag.

På biblioteket finns t ex Käre John m fl böcker av Olle Länsberg; Erika Jongs böcker finns och Agnar Mykles Sangen om den röde rubin. Jag är tillräckligt gammal att minnas rabaldret när några av nyss nämnda böcker kom ut. Vi får väl se om 10 år eller så om inte Jackie Collins också finns i katalogen på biblioteket.

Budskapet i Håkans fråga är dock giltigt redan i dag! /BGm

*** 7 SEPTEMBER ÄR SISTA ***
*** ANMÄLNINGSdag ***
*** FÖR BUSSRESAN TILL ***
*** V Ä S T E R Å S ***

*** AVGÅNGSTIDER m fl UPPLYSNINGAR - SID 4 ***

Ur blad & FORUM

RUNAR, nr 1 1990. ØSTFOLD HISTORIELAG. Prestenes og fogdenes manntall 1664-66 av Nils Hetmann: Når man har forsket så langt tilbake i tiden som kirkeboken kan gi opplysning om, må man finne andre kilder. En slik kilde er manntallet fra 1664-66.

Artikeln innehåller en filmförteckning över de mantalslistor som finns för Østfold.

GRÄNSBYGDENS SLÄKTFORSKAREs medlemsblad nr 9 har kommit ut. Det är ett välfyllt blad på 60 sidor i A5-format. Innehåller bl a tips på några norska böcker.

GF-Aktuellt, nr 92 innehåller bl a en adressförteckning: FORSKNING I MELLAN- OCH ÖSTEUROPA.

SLÄKT OCH HÄVD, nr 3-4 1989 innehåller ett drygt 100 sidor stort alfabetiskt register över GF:s hängmappsarkiv.

FÖRENINGEN SLÄKTFORSKARE I STRÖMSTAD har sänt oss sitt medlemsblad. Innehåller massor med namn på bohusläningar.

ALIR-ANOR, 1990 nr 2.

Helge Törnros har till Forskarföreningen Alir i Söderhamn skänkt en uppteckning av säsons- (vandnings-) arbetare från Värmland och Dalarna till Ala och Ljusne under åren 1876-1900.

SLÄKTHISTORISKT FORUM, 2/90.

Platsbristen vid landsarkiven inte akut Uppsala: Ofta fullsatt. Förhandsbokningssystem har tidigare missbrukats och därför avskaffats. Ca 75 % av besökarna kommer från annan kommun. Svårt att prioritera med hänsyn till tryckfrihetslagstiftningen. Man hoppas få nya lokaler med fler forskarplatser i början av 1990-talet. Därefter torde platsbrist ej uppstå. Göteborg: Fem bord är avsedda för långväga resenärer m fl. Grupper (max 10 personer) kan beställa bord i viss utsträckning. Erik Thorell

OLOF CRONBERG: Råd om register innehåller många goda råd för den som funderar på att göra personregister.

SLÄKTHISTORISKT FORUM, 3/90.

Evert Melefors skriver om Sveriges medeltida personnamn, Håkan Skogsjö recenserar Individ och historia, en festskrift tillägnad Hans Gilllingstam på dennes 65-årsdag. Ledaren har rubriken Släktforskarna är billiga för biblioteken.

⇒ 26

Björnfångst i Wermland

Teckning: Ingrid Johansson

Ur Jemtlands Tidning nr 12, Onsdagen den 12 Mars 1864:

Björnfångst i Wermland. (Sann händelse). För många, många år sedan war å ett hemman i det skogrika Wermland en bonde, hwilken, såsom ofta är fallet å widsträcktare hemman, hade en s k skogslada, d w s en långt från bostaden belägen lada, hwarest det hö, som samlades å marken deromkring, inbergades, för att hemforslas wid blifwande behof. Uti denna lada hade en winter, af hwad anledning är okänt, en wäldig björn gjort sig ide i höet.

Det bar sig ej bättre till för nalle, än att bonden, som ägde ladan, behöfde anlita henne, och för sådant ändamål en wacker dag wid briljant slädföre och gnistrande winter, så att det small i husknutarne och knakade i träden, utsände sin dräng med god häst, wedsläde och derpå, såsom allmogen wid slika körslor brukar, en bakvänd högkärre, till den på en backe wid en sjö belägna skogsladan, att hemta hö. Drängen körde fordonet, med hästen för, så nära med sidan intill ladans ingång han kunde, för att kunna omedelbart derur wälta höet på släden. Men - o förskräckelse! - just som drängen steg in i ladan, trampade han på något mera kompakt föremål än bara höet, och en förskräcklig best till björn med bister uppsyn rusade med fart upp ur höet, förbi drängen och flyr ut igenom dörröppningen, men ock ned i högkärren, hwilken han i den blinda hastigheten ej blef beredd hoppa öfwer och ej fick tid krana sig öfwer dess temligen höga håf, innan hästen, skrämd af det owanliga i

tilldragelsen, lade sig till skens allt hwad tygen höllo, ned för backen, längs efter sjön åt hemmet till; och den stäckars nalle, utan twifwel å sin sida förbluffad öfwer den förskräckliga, opåräknade skjutsen, hade ej annat råd, än hugga tag med en ram i hwardera sidan af hufwen, för att hålla sig fast, och sittande som en människa låta sig, ehuru ofriwilligt, bortföras likasom med strömmen.

Sedan nu den af förskräckelse för tillfället nära stelnade drängen något sansat sig, lunkade han så fort han förmodde, wintervägen tillbaka. På sjön mötte han några förare och frågade dem, om de ej mött någon häst med släde och högkärre derpå, samt fick till swar, att de wisserligen mött en häst med sådant fordon, men att en herre i björnskinns-påls satt uti högkärren hållande med händerna i kärrhufwarne, och hästen springande af alla krafter.

Emellertid hade hästen med ohejdad fart på den glatta wintervägen, med fordonet och björnen, som sålunda ej fick tillfälle att komma ur, framkommit till bondens bostad och satte af rakt in i det rymliga kärrskjulet hwars dörrar stodo öppna. Bonden sjelf war tillfälligtwis ute på gården, när han fick se hwilken resenär han opåtanckt fått till gäst, och skyndade sig tillsluta dörrarne, och på så sätt fångades den wäldige björnen lifslefande. Hwad öde sedan öfwer gick honom kan hwar och en finna, när det tillägges att han ej kom lefwande ur

SÖDERTÄLJE-PROBANDEN.**EFTERLYSNING.**

Känner någon till denne brevskrivare?

Brevet ägs av Anna-Lisa Tempelman som ärvt det efter sina föräldrar. Emil Hertz kan ha bott i trakten av Bro socken på Värmlandsnäs tror Anna-Lisa.

Har du anknytning till Emil får du brevet av mig, hälsar Anna-Lisa. Hör av er till henne, tel 0755 - 301 14.

Stockholm d 15/10 70.

Älskade föräldrar!

Efter som jag har så säkert bud hem med N Stolpe får jag skriva några Ord, det ser verkligen ut som jag skulle ha glömt utaf Eder men förhållandet är långt derifrån. Jag tänker så mycket på Hemmet men som förtjensten är så skral att man knappast kan föda sig så räcker det aldrig till några Respengar, Kunde jag hjälpa Eder något mynt vore väl det min största glädje, men som jag nu har det är det för mig en Omöjlighet.

Snälla Pappa var inte för mycket ledsen på mig jag tänker ställa till på något annat sätt till våren så att jag kan förtjena mera än hvad jag nu gör. Jag har funderat på att gifta mig Om jag kunde få tag i någon Flicka som hade litet mynt, här i Stockholm är det Omöjligt, här är di fattiga som en (Kyrkrätta) jag funderar på Hemtrakten ifall det lyckades mig skulle jag sätta upp en Snickare Werkstad hemma, hur tror pappa det skulle gå, försök och hjälp mig med att Fria till någon som Pappa Känner det fins väl någon kvar, gör det kommer jag hem till våren jag tycker det skulle väl inte vara mera Omöjligt för mig än för mina Half Bröder att få en Flicka som har litet så att man fick något att börja med, tänk på saken och skrif till mig om det kan vara alldeles Omöjligt att försöka sin lycka hemma.

Hälsa mycket till Mamma, hon är skral tackars Gumma, det skulle vara bra roligt att få taga avsked utaf Eder Älskade Föräldrar innan ni slutar denna Jordiska Bana det står i Guds hand.

Hälsa alla Bekanta från mig

Tecknar Eder Son

Emil Hertz

P.S.

Skrif snart är
Pappa snäll, min adress är
Malmkillnads gat.

No 25

AN-SIKTET, nr 2-1990.

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING har tagit efter Peter Funkes förslag Antavlan och det tycker vi är trevligt. Liksom vi använder man en 5-generationers antavla.

ANKNYTNINGEN, nr 2-90.

NYKÖPING-OXELÖSUNDS SLÄKTFORSKAR-KLUBB har lite funderingar över det här med kostnader för mikrokort kontra film - hur en besparing för biblioteket i Nyköping kan bli en kostnadsökning. I likhet med några Värmlandsbibliotek tar man nu ut 10:-/kort i låneavgift. (Erik Nordström)

GLIMTEN nr 1-1990 innehåller en intressant artikel: **COGNATISK KONTRA AGNATISK FORSKNING** av Leg läkare Lennart Kjellson. På ett sakkunnet sätt redogör han för de genetiska lagarna. Han påvisar att moderns arvs massa påverkar barnet i högre grad än faderns och konstaterar som slutsats: **Tillsammans med den stora osäkerheten om vem som är far gör det att den agnatiska an forskningen egentligen endast är intressant för riddarhuset och andra som vill studera släktnamn.**

(Agnatisk = på manslinje. Cognatisk = på såväl mans- som kvinno linje.)

SLÄKTBITEN nr 3-1989, organ för SLÄKT o BYGD i Bollnäs återger en reseskildring ur Svenska Turistföreningens årsskrift 1888 **Från Helsingland genom Dalarne till Värmland.** □

25 ⇒ Björnfångst i Värmland
detta sista fängelse.

Bonden fick således väl betalt för skjutsen, ty hästen tog ingen skada af sin friwilliga ansträngning att skaffa nalle så fort han ske kunde till sin bestämmelse. (Ur Film nr 4, 1859-1864). □

* SSF:s RIKSMÖTE I VÄSTERÅS - sid 3-6 *

Anor sökes

115. Jag söker följande:

a) Smeden **Olof Nilsson(Forsberg)** Box f 10/11 1735 i Bosjöhammar, Kroppa, son till **Nils Nilsson** o hh **Catharina Nilsdtr.** Var föddes hans föräldrar och vart tog de vägen efter 1735? Fanns syskon?

b) Soldaten **Gabriel Refsten** alias torparen **Gabriel Myrman** d 17/11 1802 i Wästeräng, Rudskoga - 76 år gammal. Var föddes han? Vilka var hans föräldrar? **Gabriel** var gift 2 gånger: 1:o m **Margareta Gottskalksdtr** d 15/9 1774 i Refstens soldatstuga - 55 år gammal; 2:o m **Britta Håkansdtr** i Rudskoga 20/5 1775. Vilka var fruarnas föräldrar?

Marie Esplund
Tornfalkgatan 11
703 49 ÖREBRO

116. Herkomst sökes för mine aner:

a) Hammarsmedmästare **Nils Svart** f c:a 1695 o hh **Maria Andersdtr** f c:a 1705. NS var smed på bruket Borgvik i Borgvik fs. Der bodde de till c:a 1733 da de flyttat till Öxnäsbruk, Högsäter i Dalsland. Der levde de resten av sine liv. NS o MA hadde 9 barn, hvorav det var flest söner, som også ble smeder. Er NS Vallon? Navnet Svart står nevnt som vallonslekt i boken om Bäckeforsbruk.

b) **Christina(Kristina) Eriksdtr** f 1836?, hennes far **Erik Eriksson**. CE flyttet til **Fredrikshald(Halden)** 1861, medbrakt attest pr 4/12 1858, 26 år gammel fra **Sillerud** i Värmland. CE giftet seg 27/12 1861 med matros **Richard August Olsen**, **Fredrikshald**.

Eva Carolusson
Bakke Idd
N-1750 HALDEN

117. Jeg vill gjerne spørre Dem om:

Et slektsforhold i en bondefamilie i Holmedals s:n c:a 1850. Denne familie består av min oldefar og tippoldefar. Jeg skrev et brev til Årjängs kulturnämnd. Svar fra kulturnämnden: "Betr Din oldefar **Nils Olsson**. Far: **Olof Nilsson** f 28/7 1817 i Karlanda, mor: **Ingeborg Persdotter** f 22/8 1825 i Holmedal, syskon **Pehr** f 12/4 1853 i Holmedal, **Johanna** f 12/11 1854 i Karlanda. **Nils Olofsson** var född 12/8 1850 i hemm:t Kroken, Holmedal. Fa-

miljen flyttade 1855 till Karlanda. Ev kan familien ha utökats med flera barn." Födelsedatoen til **Nils Olofsson** er usikker. I svaret står 12/8 1850. Men da han flyttet til Norge c:a 1869 oppgir han 1/10 1849. Årstallet 1850 går igjen ved hans giftermål i 1873. Hva er riktig? "Min" **Nils Olofsson** hadde en søster **Anne Marie** f 1855. Hvis hun er født i Karlanda så er jo saken oppklart.

Trond Myrvang
Elgveien 9

N-3470 SLEMMESTAD

(Oldefar = fff el mff, tipoldefar = ffff el mfff).

118. Jeg søker svenske slektingar til:

Lars Larsson f 4/8 1828, d 14/5 1904 i Oslo, g m **Lisa Olsdtr** f 8/6 1829 i Pikenberg, Grums, d 24/12 1903 i Oslo.

Lars' anfader: brukaren vid Berg under Lång i Grums **Nils Jonsson** f 1726 g m **Kari Nilsdtr** f 1730; Lisas d:o: **Sven Olafsson** f 1752 i Pikenberg g m **Stina Eriksdtr** f 1740 i Portilla.

Tom Larsen
Bjerregaardsgt 51
N-0172 OSLO 1

Red har fått sig tillsänd stamtavlor med totalt c:a 100 namn, flera av dem ättlingar till Lars och Lisa, som 1879 flyttade till Oslo. Lars och söner-na hade handelsgartneri på Sagene prestgård.

I NFV (Nytt från) har tidigare efterlysts svar på **Anor sökes**. Nog borde väl någon efterlysning fått svar. Vi har tidigare anmodat svararen att sända kopia av svaret till NFV. Men egentligen kanske det är frågarens "skyldighet" att dela med sig av det svar vederbörande får. Svararen har ju redan haft portoutgifter för svaret. När Du svarar på **Anor sökes**, meddela i så fall frågaren om Du sänder kopia till NFV.

21 ⇒ BOKTIPS

Tullverket 1636-1986, Almänna förlaget 1986 (till rea-pris på Tullmuseet). 272s.

En jubileumsskrift med historik från de 350 åren, bl a med beskrivning av värmländska tullstationer och bilder från Eda.

Historiken ger ett delsvar på **Anor sökes 106**, varför det är så svårt att finna ländtullinspektoren **Lorenz Christoffer Borg** 1756-1761. Det är luckor för denna tid i Tullverkets arkiv på Riksarkivet. Vid det svåra ekonomiska läget 1718 arrenderades tullverksamheten ut till överdirektören för sjötullen **Johan Ehrenpreus**. Dessa arrenden övergick 1726 till borgarna i städerna. 1765 återgick

⇒ 28

LÅNESTATISTIK I GRUMS

Från Grums' kulturnämnds protokoll hämtas nedanstående lånestatistik. (Folkmängden i Grums 31/12 1989 var 10199).

Objekt	År:	1987	1988	1989
Facklitteratur		17700	13200	15700
Skönlitteratur		26200	25500	23300
Barnböcker		46600	50400	44100
Mikrofilm		221	103	136
Mikrokort(SVAR)				16

Utlån av mikrokort påbörjades 1989.

Se även sid **10** & **14**.

LOKALHISTORISKA DAGAR I BORÅS

För tredje året i rad anordnas **Lokalhistoriska dagar** den 27-28 oktober på Kulturhuset i Borås. Tonvikten kommer att ligga på släktforskning, men även soldat- och emigrantforskning behandlas genom föredrag, seminarier, utställningar, rådgivning och underhållning. Arrangörer är Borås släktforskarförening, Västgöta Genealogiska Förening, Västergötlands Hembygdsförbund, Stifts- och landsbiblioteket i Skara, Länsbiblioteket i Borås samt Västra Sveriges Föreningsbank.

Bland föredragshållarna kan nämnas Bror-Erik Ohlsson, Eskilstuna, Thord Bylund, Härnösand, Per Clemensson, Göteborg och Gunnar Arnborg, Gråbo, alla välkända i släktforskarkretsar och med stor kunnighet i lokalhistoriska ämnen.
Kjerstin Olofsson

27 ⇒ BOKTIPS

tullen till statlig förvaltning. Denna utarrendering kan vara en förklaring till luckorna i tullarkivet. ☐

FÖRNAMNSSTATISTIK

Anders Höglund gav med sin artikel i nummer 1990:2 om förnamn i Rudskoga uppslag till något som skulle kunna bli ytterligare en serie i bladet. Uppslaget kräver dock ett visst arbete att genomföra, så det kan inte förväntas bidra till serien så ofta. Det skulle bestå däri att beräkna förekomsten av förnamn under perioden 1850 - 1859.

I JLS-nytt nr 41, april 1990, hade jag en liknande beräkning införd gällande Fors' s:n i Jämtland. Denna "topp-lista" är inte alls lik Rudskogas. I Rudskoga låg **Anders** först med 25% - i Fors på 7:de plats med 5%. Bland flicknamnen låg i Rudskoga **Johanna** först med 22% - i Fors fanns ingen med detta namn som förstanamn under samma tid.

Här presenteras utdrag ur namnlistan

⇒ för Fors(Z):

POJKNAMN

	Enda- eller förstanamn	Andranamn
Jonas	30 st (15%)	2 st (1%)
Erik	24 st (12%)	19 st (10%)
Per, Peter	24 st (12%)	12 st (6%)
Nils	21 st (11%)	--
Salomon	14 st (7%)	--
Olof	9 st (5%)	39 st (20%)
Anders	9 st (5%)	2 st (1%)
- - -		

FLICKNAMN

	Enda- eller förstanamn	Andranamn
Brita	29 st (15%)	12 st (6%)
Anna	25 st (13%)	--
Ingrid	25 st (13%)	--
Kristina	19 st (10%)	26 st (14%)
Märta	15 st (8%)	6 st (3%)
Engla	11 st (6%)	--
Margareta	10 st (5%)	16 st (8%)
Katarina	10 st (5%)	27 st (14%)
Elisabet	2 st (1%)	21 st (11%)
- - -		
Johanna	--	5 st (3%)

Under undersökt period föddes 200 pojkar och 191 flickor i Fors.

Tills vidare lämnar jag tabellen utan kommentar. I kommande nummer kanske vi återkommer med en jämförelse - eller om någon vill komma med ytterligare sammanställningar så publicerar vi dem.

Bernhard Granholm

SVAR - AKTUELLT

Enligt notis och annons i Släkthistoriskt FORUM 3/90 är kyrkoböckerna för Stockholms stad och Hallands län konverterade. Därefter återstår Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands och Örebro län.

SAKNAR DU DIN SOCKEN?

Saknar Du inslag från Din socken i bladet? - Det kan bero på att Du inte sänt in något bidrag om just Din socken.

FEL I TRYCKET

Vid tryckningen av förra numret blev det dubbeltryck av sidnumreringen i flera exemplar av tidningen. Detta berodde på att trycksvärtan i siffrorna inte tålde värmen vid tryckningen. Vi beklagar det inträffade. Åtgärder för att förhindra ett upprepande kommer att vidtas./BGm

H Ö S T E N S P R O G R A M

29 SEPT

BUSSRESA TILL

SLÄKTFORSKARDAGARNA I VÄSTERÅS

Se särskilt meddelande på sid 4

11 OKT

ANBYTARTRÄFF

FRYKSDALS HÄRAD

Gamla Badhuset i Karlstad

kl 19.00

8 NOV

ANBYTARTRÄFF

JÖSSE HÄRAD

Gamla Badhuset i Karlstad

kl 19.00

8 DEC

HÖSTMÖTE

Program meddelas senare i nr 4
av medlemsbladet

Gamla Badhuset i Karlstad

kl 14.00

SLÄKTFORSKARTRÄFF PÅ MOLKOMS

FOLKHÖGSKOLA

16-17-18 nov

På programmet bl a:

Etnologisk släktforskning,
släktforska i grupp eller enskilt,
domböcker,
bouppteckningar,
Värmlands finnar,
seminarium, m m.

Medverkande:

Curt Malmros, Maj-Lis Falk,
Elving Falk, Lars-Gunnar Sander m fl.

Priset 300:-

inkluderar frukost, lunch, middag,
kaffe och 2 övernattningar.

Anmälan snarast till:

Studieförbundet Vuxenskolan,
Distriktet, tel 054 - 18 31 45.

Sista anmälningssdag:

20 sept. Efter det sänds information
och deltagarförteckning till
deltagarna.

V Ä L K O M M A !

*** | OBS! OVANSTÅENDE PROGRAM MEDDELAS ENDAST PÅ DETTA SÄTT. OBS! | ***

Nytt från
 **VÄRMLANDS
SLÄKTFORSKARFÖRENING**

ADRESSER

Medlemskap
 Lars-Gunnar Sander
 Norra Berghaget
 667 00 FORSHAGA

Medlemsbladet
 Bernhard Granholm
 Ljunggatan 39C
 664 00 GRUMS

Claes-projektet
 Anders Höglund
 Lisas höjd 5
 681 00 KRISTINEHAMN

Postgiro: 46 96 60-5

=== NÄSTA NUMMER ===

MANUSSTOPP: 1990-11-08

- * Antavla.
- * Forskarprofilen.
- * Kontobok från 1896.
- * Svenska språket (forts).
- * (Ditt bidrag).
- * Med mera. Med mera.

- SÄFFLE OTILLGÄNGLIGT -

Vi har kontaktats av en forskare med rörelsesvårigheter. Hon har på grund av trappor inte kunnat nå läsapparaterna på biblioteket i Säffle. Vi har tillfrågat bibliotekschefen hur det förhåller sig med tillgängligheten. Från Anders Hjertén har vi fått till svar: *Det är helt sant! Vi har mycket dåliga lokaler och hyser inte längre några förhoppningar att inom en snar framtid få några bättre.*

Vi vill tacka forskaren, som uppmärksammade oss på detta missförhållande. Det föranleder oss att undersöka hur det är med övriga bibliotek i landskapet. Beträffande Säffle skall vi göra vad vi kan för att påverka politikerna.

Som ett sammanträffande finner vi vid pressläggningen av NFV den 8 augusti en artikel i NWT av Mattias Carlsson med följande rubrik: (Återgivet med benäget tillstånd av NWT:s reporter).

 * **STYRELSEN SÖKER MEDLEMMAR FÖR DATORREGISTRERING AV FORSKARFÖRTECKNINGAR m m.** *

Säffle får vänta på nytt bibliotek

(På grund av svårigheter att få tydlig kopia görs avskrift av delar av artikeln):

Säffle (NWT). Säffle har ett bibliotek som knappt rymmer böcker och ett radonhus som stadshus.

Politikerna är villiga att satsa miljjonbelopp på ett utbyggt stadshus - nytt bibliotek blir en senare fråga.

- Invånarna ser säkert hellre ett nytt bibliotek, säger kulturchef Anders Hjertén.

Stadshus- och biblioteksfrågan är en segsliten fråga i Säffle kommun, som kostat åtskilliga arvodestimmar för grubblande politiker. Men inget konkret har egentligen hänt.

Stadshuset har fortfarande ingen ventilation, ingen handikappanpassning och för små lokaler. Biblioteket där möglet i bottenplanet nu är åtgärdat, har fortfarande inte plats för de verksamheter som önskas.

Två dyrbara projekt som måste förverkligas, förr eller senare - - -

Kultur- och bibliotekschef Anders Hjertén vill inte uttala sig om utvecklingen av biblioteksfrågan. Så här kommenterar han en situation där politikerna tvingas välja mellan stadshus och bibliotek:

- Frågar man invånarna vad de har mest glädje av svarar de förmodligen ett nytt bibliotek.

Ur Nya
 Mattias Carlsson Wermlands-Tidningen 8/8 1990

NAGRA VIKTIGA DATUM

- 29/9 Bussresa till Västerås.
- 29-30/9 Riksmöte m m i Västerås.
- 11/10 Anbytarträff i Karlstad.
- 27-28/10 Lokalhistoriska dagar i Borås.
- 8/11 Anbytarträff i Karlstad.
- 16-18/11 Släktforsarkurs i Molkom.
- 8/12 Höstmöte i Karlstad.

DETALJERAD INFORMATION [3], [4], [28] & [29]

**FORSKARPROFILER FÖR 1991 ÖNSKAS -
- BERÄTTA VARFÖR DU SLÄKTFORSKAR!**